

ВІТАЄМО

Із сімдесятиріччям альма-матер!

**Шановні колеги, друзі,
велика університетська родино!**

Ужгородський національний святкує свій сімдесятий десяток. Уже пройдено чималий шлях у становленні вишу: сформовано потужні наукові школи, відкрито 21 факультет, 109 кафедр, природничо-гуманітарний коледж, 25 навчально-наукових та науково-дослідних інститутів, центрів, лабораторій. Ми налагодили міжнародні контакти з вищими навчальними закладами майже 20 країн світу.

До послуг викладачів та студентів — і потужна бібліотека, і комп'ютерні класи, і оновлений спорткомплекс із сучасним басейном та інші об'єкти й установи, у яких створено

непогані умови для того, щоб упевнено рухатися вперед шляхом гармонійного розвитку.

У ці знаменні для альма-матер дні ми особливо згадуємо тих, хто перебував біля витоків університету, закладав його основи наполегливою працею. Пишаємося успіхами нашого закладу на різних напрямках діяльності. Найвагоміший зі здобутків — випускники. Серед них — чимало видатних діячів, науковців, педагогів, справжніх професіоналів у різних галузях.

Іти до мети — не просто. Світ постійно змінюється, сьогодення ставить високі вимоги, динаміка часу потребує відповідних інноваційних підходів та конкурентоспроможних дій. Крім того, наша держава переживає непростий період у своєму розвитку,

перебуває фактично в умовах війни. Але Ужгородський національний університет гідно приймає виклики, продовжує розвиватися, крокувати до найвищих стандартів світової освіти. І я певен, що вагомий досвід викладачів та молода енергія студентів надалі забезпечуватимуть позитивний імідж вишу. Разом ми здолаємо труднощі й досягнемо бажаних вершин!

А зараз, маючи нагоду, щиро вітаю Вас, на чіх очах і зусиллями яких твориться нова сторінка історії альма-матер, із ювілеєм нашого університету, а всіх бібліотекарів та педагогів — ще й із професійними святами! Успіхів Вам і процвітання!

Володимир СМОЛАНКА,
ректор УжНУ, професор.

СВЯТКОВЕ

Сага про університет

Скільки років кохаю,
а закохуюсь в тебе щодня.
Ліна КОСТЕНКО

Запрошуємо
в УжНУ!

Найдинамічніший
виш
України

Простір
освіти,
науки,
руху,
перспектив

Дизайн Лесі ПОЛІХИ

гриби після дощу повиростали!

Ще з ранніх років наша альма-матер була схильною до благородної й непрості діяльності: у своє лоно науки приймала всіх охочих учнів, посвячувала в сан студента, невпинно навчала розуму. Юнаки та дівчата, переступивши поріг будинку освіти й науки, назавжди ставали рідними для альма-неньки дітьми. Тим часом вона дедалі більше займалася рукоділлям: із ниток намотувала для кожного індивідуальний клубок знань. І так 70 років. Із плином часу збільшувалася тільки товщина ниток та кількість мозолів на руках університетської матері. Саму «манеру» намотування альма-ненька змінювала щороку: час минав, старі засоби освіти потребували вдосконалення, і для власних дітей постійно хотілося кращого. На поріг її великого, просторого, світлого царства щороку ступають нові чада, у житті яких саме починає сходити сонце. Сини й дочки кожної другої закарпат-

ської родини жили в стінах непохитного будинку альма-неньки. Діти разом із нею створювали довгу багатолітню родинну сагу, малювали картини подій різними фарбами, творили нову історію. І в підсумку — наче у вірші Дніпрові Чайки: «Так часом вівчар заспіває — Прокопиться полем луна, Вся повна нових поголосків, Одіб'ється в лісі вона».

Університет пройшов чимало випробувань. Він не опустив руки після розпаду Радянського Союзу, витримав удари політичних блискавок доби незалежної України, упевнено розбудовується надалі, невтомно надуваючи вітрила в неозорому океані життя. Це майже як у Івана Франка: «І ласки панські, й панські жарти — Мужик все виніс на спині».

Ми любимо наш виш таким, яким він є: з усіма його гараздами й труднощами, набутками й утраченими можливостями. Ми любимо його і за чотири пари, і навіть за другу навчальну зміну, і за цьогорічні дипломи нового зразка.

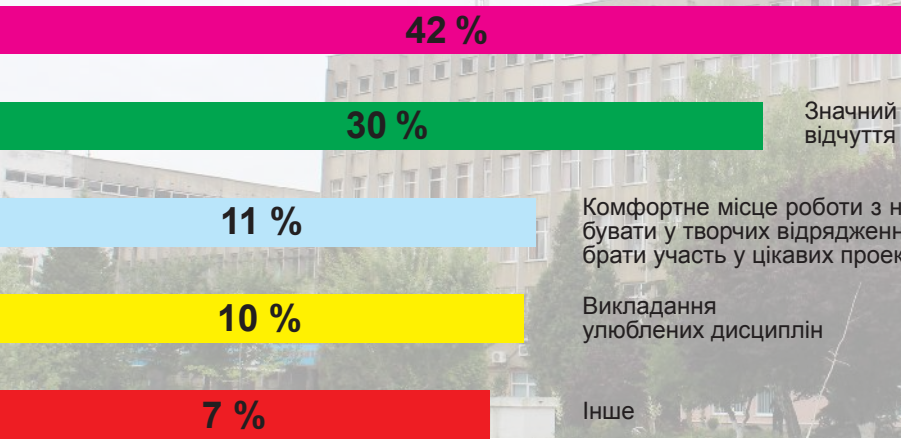
Тому що він — НАШ, він нас виховує, він дає нам путівку в завтрашній день. Він запрошує нас у велику родину саме тоді, коли юність тільки починає «цвісти», коли на вустах сяє щира усмішка, коли в очах грає енергійний блиск, коли в серці тріпотить дитяче мрія. Ми всі йдемо сюди для того, щоб стати КИМОСЬ.

Свого часу Т.Фулпер писав: «Якщо володієте знанням, дайте іншим запалити від цього своєї світильниці». Можливо, студентство і є одним із тих яскравих «спалахів»? Спалахів, котрі осявають нашу життєву дорогу і з кожним роком стають дедалі яскравішими.

Нашій берегині — уже 70! Альма-матер ніколи не старіє, підростають тільки її діти. Ця ненька нас не народила, не вчила робити перші кроки, і не їй ми присвятили перше слово «мама». Але наше щире «дякую» ми кризь роки нестимемо саме їй.

Яна ТЕГЗА,
студентка відділення журналістики.

ОПИТУВАННЯ

За що ви любите УЖНУ?

Широкі можливості спілкування з викладачами, студентами та обміну досвідом

Значний потенціал для саморозвитку, відчуття руху й молодості

Опитано 100 викладачів різних факультетів УжНУ

Ярміла ГАРМАСІЙ, Мирослава ЗІЛИНЕЦЬ, Вероніка МОРОЗ, Оксана ПІТРА, Галина РИГАН, Василь ТРЕТЯК,
студенти відділення журналістики.

УЖНУ У ФАКТАХ

Альма-матер уходить до першої десятки провідних наукових центрів України (згідно з даними наукометричних баз). Нині тут працюють 131 доктор наук, професор, 672 кандидати наук, доценти, 12 лауреатів державних премій, 49 заслужених діячів науки і освіти, 2 члени-кореспонденти Національної академії наук, 2 члени-кореспонденти державних галузевих академії наук України, 5 майстрів спорту.

Наукова бібліотека нашого вишу обслуговує понад 15 тисяч користувачів, складається з понад 1 млн 700 тис. документів, містить рукописи та стародруки, які є своєрідним літописом важливих етапів розвитку історії не тільки Закарпаття та України, а й Центральної Європи. У книгозбірні знаходяться унікальні видання з екслібрисами, автографами, маргінальними записами видатних особистостей, колекції інкунабул, палеотипів, альдин, фробенів тощо. Серед стародруків є «Острозька Біблія», яку надрукував Іван Федоров у 1581 р.

В УжНУ функціонує майже 90-гектарний Ботанічний сад, який є об'єктом природно-заповідного фонду, пам'яткою національного садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення й нараховує понад 500 видів дерев і чагарників та майже 450 видів субтропічних і тропічних культур. На території ботсаду росте близько 4000 видів флори просто неба та більше ніж 1000 тепличних. Усі екзоти висаджені за географічним принципом.

ОДНИМ ОБЗОРЦЮМ

• **УГОДИ** • 3 осіні наступного року двоє студентів економічного факультету нашого вишу навчатимуться в канадському ВНЗ Concordia впродовж одного семестру. Натомість стільки ж іноземців прийдуть у відповідь. Про це нещодавно домовилися ректор УжНУ, професор В.Смоланка і проректор із наукових досліджень університету Concordia, доктор М.Зеуч, підписавши відповідний меморандум. Угода також передбачає проведення спільних конференцій, організацію наукових проєктів, стажування тощо.

Проректор із науково-педагогічної роботи УжНУ, професор М.Лендзел передала очільнику Пардубицького університету М.Людвігу меморандум про співпрацю між вишами. Угода має на меті сприяти обміну студентів і викладачів, науковим дослідженням, розвитку спільної інфраструктури.

• **СПІВПРАЦЯ** • Проректор із науково-педагогічної роботи, професор І.Король, доценти кафедри ентомології та збереження біорізноманіття біологічного факультету Л.Симочко та В.Мірутенко долучилися до організації Міжнародного конгресу з клітинної біології, який відбувся в місті Бая-Маре (Румунія). Незабаром у Сату-Маре зустрінуться науковці Угорщини, Румунії та України стосовно реалізації тристороннього проєкту міжнародної співпраці між вишами. Захід передбачає участь і представників УжНУ.
Марія ЗЕЛІНСЬКА,
«Погляд».

ФЕСТИВАЛІ

Наш виш долучився до урочистостей з нагоди Дня фізичної культури та спорту

В Ужгороді до професійного свята відбувся обласний фестиваль.

Державний прапор України на відкритті заходу підняли майстри спорту міжнародного класу, випускники факультету здоров'я людини Володимир Лятов та Вероніка Мишко, яка нині є аспірантом кафедри фізичної реабілітації. Активно долучився і власне ФЗЛ. Як зазначила громадський декан цього підрозділу Світлана Шваб, молоді було що показати на святі, адже вона постійно здобуває вагомі результати на загальноукраїнських та міжнародних змаганнях.

На фестивалі побував голова Закарпатської облдержадміністрації Геннадій Москаль, котрий нагородив кращих спортсменів

УжНУ. Зокрема, відзначили понад 20 студентів, серед них — гірськолижники, сноубордисти, гандболісти, велосипедисти, греко-римські борці, танцюристи...

Присутнім на фестивалі юнаки й дівчата факультету здоров'я людини демонстрували свою спортивну вправність. Так, запам'яталися виступи в айкідо аспіранта кафедри фізичної реабілітації Ольги Стегури, а з гір'ями — магістрів Наталії Бенко, Марії Штефко й третьокурсника Миколи Прокопа.

Представників ФЗЛ на фестивалі підтримувала декан, доцент Олена Дуло. Вона зазначила: «Добре, що наша молодь активно бере участь у таких заходах, адже не тільки презентує свої вміння та підрозділ, а й пропагує здоровий спосіб життя».

Інф. «Погляду».

НАША СИМВОЛІКА

Кожній країні притаманна певна символіка. Вона не тільки вирізняє державу з-поміж інших, а також відображає історію. Університет — не виняток. Тим паче, що сам є країною — країною знань. Наш виш має власні герб, емблему, значок та прапор. 29 травня 2000 р. вчена рада Ужгородського національного університету затвердила Положення про символіку ВНЗ. Докладніше про неї розповів викладач історичного факультету Олег СЛІПЕЦЬКИЙ.

— **Олегу Степановичу, хто був ініціатором створення символів університету?**

— Ініціатива виходила від тодішнього проректора з навчальної роботи Михайла Пітюлича. Авторський колектив складався з дев'яти осіб на чолі з ректором УжНУ, професором Володимиром Сливкою.

— **Як «народжувалася» емблема?**

— Ідея загальної концепції емблеми університету, на мій погляд, дуже вдала. Її запропонував професор Михайло Тиводар. Якщо відверто, за законами створення згаданий символ є недосконалим. Емблеми та герби не повинні містити перспективи, тобто необхідне плоске зображення, але шляхом голосування ми пішли на

Олег СЛІПЕЦЬКИЙ: «Працювали «мирно»

компроміс та позначили золотою контурною лінією Карпатські гори. Адже наш краєнин не може без гір (усміхається — авт.).

— **Чому саме ці символи?**

— На тлі вже вищезгаданих Карпат розташований золотий знак універсальності — універсум у формі трилисника зі срібним надписом Universitas («Університет»). Це символ фахової спрямованості вишу як науково-освітнього закладу, що готує спеціалістів із фундаментальних дисциплін. Під трилисником золотим позначено рік заснування УжНУ.

— **Як прокоментуєте вибір кольорів?**

— Це традиційне поєднання: синій і жовтий, або ж золотий та срібний. Синій колір указує на чесність, вірність і бездоганність. Золото — ознака віри та справедливості. Їх тандем є традиційним для народної творчості. Срібло

втілює надію, правдивість та шляхетність — символ широковживаної поетичної назви Закарпаття: Срібна Земля.

— **Окрім емблеми, до символіки належить і герб. Чому саме таким є його вигляд?**

— Герб виконаний у тій же кольоровій гамі, що й емблема. Щит тридільний, синього кольору. Пług щита та лінії, які розділяють його на три поля, виділені золотою барвою. У геральдичному правому полі зображено дві срібні квітки едельвейса. Він відображає мужність, чистоту помислів і довголіття. Ліве поле містить два срібні гусячі пера, що перехрещуються. Вони є символом розумної праці. У центральній частині розташовано срібний universatus. Над щитом знаходиться золотистий тризуб. Щит підтримують два олені-щитоносії, які, своєю чергою, означають силу, красу й благород-

Більше знаємо — більше можемо!

ство. Під щитом на золотій стрічці срібними літерами виведено девіз вишу: «Більше знаємо — більше можемо».

— **Авторський колектив розробив і значок Ужгородського національного університету...**

— Так, на мій погляд, чудовий значок, проте, на жаль, ніхто не носить. А якщо його виконати в «правильних» кольорах, відтінках, то виріб непогано виглядав би, приміром, на піджаках.

— **Чи не виникало дискусій стосовно ідеї значка?**

— Ні. Шляхом консенсусу, без жодних заперечень ми працювали злагоджено й «мирно».

— **Що виялося найскладнішим у творенні символіки?**

— Найбільша проблема постала під час створення герба — знайти символ вишу. Зазвичай, у таких випадках часто використовують малюнок головного корпусу, однак ми зійшлися на значку universum.

— **Хто відповідав за створення вже безпосередньо малюнка?**

— Михайло Тиводар долучив до нашого колективу Василя Юлійовича Скакандія, відомого художника та графіка. Саме на нього лягла відповідальність за графічну складову. І слід зауважити, що символ був створений уручну, оскільки комп'ютерні технології мали зовсім не той рівень, на якому знаходяться сьогодні.

— **На завершення кілька слів про ще один невід'ємний атрибут альма-матер — гімн...**

— Йому було приділено менше уваги порівняно з емблемою та гербом. Слова належать лауреату Національної премії України імені Тараса Шевченка, нашому випускникові Петру Скунцю, а музику написав Ярослав Кирлик. Мелодія гімну є дещо складною для виконання, проте, безперечно, красивою. Це наш гімн, ми повинні його знати й шанобливо ставитися, як і до всієї символіки вишу.

Агнеса САБЕЛКО,
студентка відділення журналістики.

Герб УжНУ

ГІМН УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У древнім граді над рікою
Ужем,
Де чути кроки пройдених століть,
Наш рідний вуз як батько,
Небайдужий небайдужий
Духовною твердинею стоїть.

Приспів:

Ти навіки наш екзаменатор
І навіки крок наш уперед,
Альма-матер, наша альма-матер —
Ужгородський університет.
І ми для тебе назавжди студенти —
І першокурсник, і професор теж.
Тож віват! Будьмо! Віверементо!
Учись, твори, допоки ти живеш.

Приспів.

Іде нове століття тисячоліття,
Із нашої любові постає.
А нам Шевченко і в майбутнє світить,
А нам Духнович духу додає.

Емблема УжНУ

Прапор УжНУ

ВІД ПЕРШОЇ ОСОБИ

7 Володимир СМОЛАНКА: «...розпочинали з чотирьох маленьких факультетів... А нині УЖНУ виріс у потужну структуру»

Так склалося, що наша зустріч до певної міри стала символічною. Інтерв'ю з Володимиром Івановичем перекладали через постійну зайнятість ректора. Коли ж, нарешті, узгодили день і час, виявилось: будемо спілкуватися в неділю, на Воздвиження чесного Хреста. Це велике християнське свято означає «піднесення», урочисте вшанування, прославлення Хреста Господнього. Розмова ж із В.СМОЛАНКОЮ — данна альма-матер напередодні її 70-річчя.

— Володимире Івановичу, Ви весь час у тонусі. Навіть зустрічаємося в неділю, у знаковий для християн день. Можливо, це навіть символічно, що сьогодні теж говоримо про свято, але університетське. Тим не менше, насамперед хочу запитати: як підтримуєте свою надзвичайну життєву активність, устигаєте працювати і за фахом, і на адміністративній посаді. Уже не кажу про те, що є й депутатські обов'язки та громадська діяльність у цілому.

— Я живу так усе доросле життя, тобто завжди був активним, дійсно маю ряд обов'язків. Безумовно, насамперед адміністративна робота в університеті на посаді ректора. Це не проста діяльність, відповідальна, яка вимагає чимало часу та зусиль. Працюю й у клініці, де ми зараз знаходимося, бо залишаюся професором кафедри неврології, нейрохірургії та психіатрії. Досить багато оперую. Майже щодня. Нерідко й у суботу. Тепер зосередився на особливо складних випадках, що мої колеги, зокрема учні, самі якісно виконують значну частину операцій. Крім того, як президент беру активну участь у діяльності Української асоціації нейрохірургів, як член тренувального комітету — в Європейській асоціації нейрохірургічних товариств. Коли приходжу додому ввечері, опрацьовую величезний обсяг інформації з електронної пошти. Практично щоденно пацієнти з різних регіонів країни надсилають результати своїх обстежень, просять допомоги в лікуванні. Почуваю себе цілком у формі, коли рухаюся, весь час у тонусі й маю серйозні «зони» відповідальності.

— Ми розпочали з Вашого особистого високого життєвого тонусу. А яким би визначили життєвий тонус рідного університету?

— Таким же високим. Тішусь, як активно працює більшість наших викладачів, наукових співробітників. В одному з попередніх інтерв'ю вже відзначав, що вражений, скільки розумних, порядних і активних людей трудяться в УЖНУ. Пропрацювавши в університеті майже все своє життя, лише поверхово був знайомий із більшістю представників великого колективу. Коли ж у як ректор познайомився з багатьма ближче, усвідомив, наскільки достойні люди оточують мене. Ну а оскільки в нашому закладі щороку відкриваємо нові напрями та спеціальності (лише торік — 10 бакалаврських і 9 магістерських), то й життєвий тонус 70-річного університету повинен бути дедалі вищим.

— Так, невеликий вік, хоч і знаковий. Це молодшою була альма-матер, коли Ви вперше переступили її поріг. Пам'ятаєте той день?

— Сам момент подачі заяви до вишу не пригадую, але запам'яталися вступні іспити: письмово складав фізику. Безумовно, хвилювався. І все ж успішно відповів на три питання й розв'язав задачу. У підсумку отримав «п'ятірку» і як медаліст був прийнятий за результатами одного екзамену. Став студентом 1977-го року. Завершив навчання 1983-го. Далі кілька років провів у Києві, один у Берегові, потім — знову в столиці. Достроково закінчивши аспірантуру в Київському НДІ нейрохірургії (бо написав кандидатську дисертацію й подав її до спеціалізованої ради раніше відведеного строку), почав викладати в рідному виші. Це було 1 вересня 1989-го року. Відтоді працюю в університеті.

— Що найбільше запам'яталося?

— Перший курс, який я читав, — неврологія. Чітко пам'ятаю склад груп, котрим викладав упродовж першого року. Частина з тих студентів працює в Ужгороді лікарями, дехто — в УжНУ. Підтримую з ними хороші стосунки, із багатьма на «ти». Адже мені тоді було тільки 28 років. Хвилювався, тому що почав опановувати новий для себе вид діяльності — викладання. Здавалося, що зумів зацікавити неврологією студентів, тому відчував колосальне натхнення. Пам'ятаю, доводилося нелегко, бо я не мав навчальної кімнати. Заняття проводив у їдальні неврологічного відділення обласної лікарні. Місцем практичної роботи стало нейрохірургічне відділення.

— Що відтоді найбільше змінилось на Ваших очах, а в чому збереглися традиції?

— Дещо збереглося, але багато чого й змінилось, адже минуло 26 років із того моменту, відколи почав навчати майбутніх лікарів. Прийшло нове покоління, з'явилися модерні методики викладання. У медицині виникло чимало передових методів обстеження, більш сучасною стала матеріально-технічна база. Водночас залишилося те, що здобувачі фаху повинні здобути навички спілкування з хворим, уміти обстежити пацієнта. Цього й надалі вчимо. Адже студенти — такі ж. Завжди серед них були і є менш та більш активні, сильніші й слабші в навчанні. Але у відсотковому плані співвідношення залишається приблизно таким же, як і раніше. Звичайно, молодь стала вільнішою, вносить у життя університету дух демократизму, як намагаємося це робити й ми на рівні керівництва вишу. Завжди кажу студентам, щоб генерували нові ідеї, були креативними, змінюючи і нас, викладачів. Цей взаємовплив надзвичайно важливий.

— Нині, на жаль, покійний директор Інституту журналістики Анатолій Москаленко любив говорити, що в журналістику йдуть, як у ценці. Перераховуючи мого Вчителя: як потрібно йти в храм науки — університет?

— Важко сказати... Але думаю, насамперед людина повинна приходити з намірами постійно фахово розвиватися, водночас ділячись своїми знаннями. Це два взаємні, невідірвані процеси.

— 70 років для людини — період, коли вже можна підсумувати активну фазу життя. 70 років для вишу — децю інший вимір, але це теж певний відрізок часу, коли можна оглянути «прожите». Скажіть, що з останнього, на Вашу думку, найбільш значиме?

— Думаю, найважливіше, що УЖНУ став інтелектуальним

Фото Володимира ТВЕРДОХІЛБА

центром краю. В альма-матер працюють люди, котрі можуть вирішувати завдання, які стосуються практично всіх сфер життя нашої країни. А сьогодні освіта стала одним із найважливіших інструментів прогресу суспільства. Маємо прекрасні школи фізиків, хіміків, математиків, економістів, філологів... Успішно формуються нові наукові напрями. Лише за останнє десятиліття скільки в нас з'явилось дисциплін, які відображають потреби часу! Університет успішно розвивається і є дійсно таким собі «інтелектуальним згустком». Друге: рідний виш — інституція, що значною мірою формує світогляд сучасної молоді. Це, власне кажучи, наше покликання. Ну а потенціал для майбутнього прогресу маємо високий.

— Саме зараз згадав: кожна друга родина в області дійсно пов'язана з університетом. Як Ви вважаєте, ким або чим він став для Закарпаття, крім того, що є храмом науки, культури, освіти?

— Дійсно, у нас значна кількість студентів, близько 14000. Майже 3000 працівників. Якщо підсумувати, десь 17000 людей. Офіційна статистика свідчить про те, що населення Ужгорода становить 117000, тобто фактично кожен сьомий у місті пов'язаний з університетом. А порухавшись тих, хто закінчив УЖНУ або чії родичі працюють у ньому, матимемо ще переконливіші дані. Можливо, навіть кожна третя — четверта родина в обласному центрі пов'язана з нашим вишем. І тільки це одне вже визначає статус закладу, не кажучи про нього як центр науки, культури, освіти.

Згадую, коли 2001 року вдруге був у Сполучених Штатах на стажуванні, звернув увагу на такий факт. У кінці сімдесятих років металургійна промисловість, зосереджена в штатах Огайо та Пенсильванія, почала програвати китайським конкурентам, тож чимало американських заводів припинили свою роботу, а люди її втратили. Деякі великі міста не впоралися з цією проблемою, не змогли перебудувати свою діяльність. А ось столиця Огайо — місто Колумбус — «вижила». Значною мірою тому, що зробила ставку на розвиток вищих навчальних закладів. І сьогодні розташований у ній Університет

штату Огайо є третім за потужністю серед аналогічних вишів США. Там готують спеціалістів із багатьох напрямів та спеціальностей, а успішний розвиток названого закладу стимулює й суттєво визначає промислово-фінансове та культурне життя міста. Я думаю, провести певну, хай і не стовідсоткову, але все ж паралель можемо й у нашому випадку. Якщо рідна альма-матер розвиватиметься в такий спосіб, а Ужгород ставатиме завдяки цьому кращим, дуже радітиме.

Ось, скажімо, узяти до уваги іноземців-студентів. Сьогодні в нас їх понад 400 із 15 держав. Уявіть: приїхали вчитися в основному діти заможних людей, представників середнього класу, які вільно володіють англійською, мають високу мотивацію для навчання. Це ж свого роду стимул для розвитку Ужгорода. До слова, здобувачі фаху з-за кордону раді, що в УЖНУ високий рівень викладання, достатній знання іноземної мови серед педагогів, відсутність корупції, прекрасне місто, доброзичливі люди. Усе перераховане створює сприятливу для навчання атмосферу. Тому, безумовно, збільшуватимемо до розумних меж кількість таких студентів.

— До речі, у контексті сказаного відрядно, що й студентів з інших міст побільшало в УЖНУ...

— Справді, за статистикою в цьому році кожен п'ятий український студент нашого ВНЗ — з іншої області. Це вітшна тенденція. Таку ситуацію пояснюю зростанням авторитету та більшою пізнаваністю нашого вишу. Про альма-матер мають отримувати дедалі більше позитивної інформації, тому радий, що в національних рейтингах ми стрімко піднялися вгору. Адже абітурієнту неоднаково, де він здобуватиме якісну освіту. А звідки буде черпати необхідні відомості про виш? В основному — із засобів масової інформації. У зв'язку з цим значну увагу приділяємо сайту, який наповнюють як наші медійники, так і працівники інших підрозділів. Хороший студент хоче вчитися у високореєтинговому університеті. Також важливо, як роботодавці оцінюють наших випускників. Знаємо, що ВНЗ, що орієнтується винятково на свій регіон, не зможе стрімко

прогресувати. Отож тенденція, суть якої викладено в запитанні безумовно, є хорошою.

— Славнозвісний Козьма Прутков сказав: «Де початок того кінця, яким закінчується початок?» Якщо висловлювання перевести на запитання стосовно альма-матер, то, на Вашу думку, який початок проїшов університет, до якого дійшов кінця, щоб від нього почати вже новий відлік?

— Ми розуміємо: кожен ювілей — привід для того, аби проаналізувати, що зроблено. Звичайно, усвідомлюємо: сьогодні нам 70 років, а завтра розпочнеться відлік 71-го. Нічого ж, по суті, не змінюється. Але це особлива нагода окреслення подальшої стратегії розвитку, шляхів та механізмів для його прискорення. Ми ж у 1945 році розпочинали з чотирьох маленьких факультетів, із невеличких колективів викладачів і студентів. А нині УЖНУ виріс у потужну структуру з величезною кількістю людей, які працюють та вчать в ньому. Ну а вектор розвитку один — поступальний, уперед і тільки вперед. Упевнений: у нас — чудове майбутнє.

— На Вашу думку, які основні виклики й завдання постають сьогодні перед альма-матер?

— Нові виклики постають завжди. Кожен викладач має постійно працювати над собою, удосконалювати навчальний процес, робити його сучасним і цікавим для здобувачів фаху. Важливо надалі розвивати науку, інноваційні технології в університеті. Намагатимемося отримати для нього статус дослідницького. Студентів із перших днів навчання необхідно залучати до науки. Це розвиває їх мислення, мотивацію, дозволяє краще вчитися, пізнавати нове. У такий спосіб молодь краще знатиме ту чи іншу галузь.

Стосовно керівництва, то його стиль потрібно робити більш демократичним та ефективним. Прямолинійні директиви, авторитарні методи — учорашній день. Навпаки, для кожного працівника слід створювати можливість вільно та результативно працювати.

— А яким Ви бачите університет майбутнього?

— Насамперед високотехнологічним, із потужною матеріальною базою. Хочеться, аби всі викладачі були заряджені роботою, жили життям університету, постійно прогресували. А студенти — амбітними, ініціативними, енергійними, навіть азартними. І обов'язково наша альма-матер повинна стати багатого. Це також сприятиме високому рівню освіти.

— На завершення нашої розмови, чи можете розкрити секрет, як в УЖНУ зустрічають ювілей на офіційному рівні?

— Не плануємо надто помпезних святкувань, бо не на часі з огляду на ситуацію в країні, але буде чимало цікавого. Урочисте засідання вченої ради — 15 жовтня, у четвер. А основну кількість заходів (і наукових, і розважальних для студентів) проведемо з 12 до 16 жовтня. Дай Боже щоб погода не підвела. Запрошуємо відомих учених, керівників іноземних університетів, будуть послі зарубіжних держав. Для нас ювілей — хороша нагода представити виш на загальноукраїнському та європейському рівнях. Думаю, буде й цикл передач про альма-матер на одному із загальноукраїнських телеканалів. Хочемо нагадати всім, що в нашій країні є дуже потужний університет — Ужгородський національний!

Спілкувався
Володимир ТАРАСЮК.

«ТОЧНІ» ПІДРОЗДІЛИ

«Формула» математичного факультету

Минає час, рано чи пізно в пам'яті залишаються тільки позитивні спогади, а негатив — чимось дріб'язковим. На радість, існують події великого масштабу, вони і є відбитком історії, кроком уперед. Такою подією для Закарпаття, зокрема для Ужгородського національного університету, стало відкриття математичного факультету.

Основи матфаку були закладені ще в далекому 1950-му році, коли фахівців розпочали готувати у фізико-математичному підрозділі. Перший набір становив 26 студентів. А ось першу кафедру відкрили через рік і назвали кафедрою загальної математики, роботу якої тоді очолював професор Львівського університету М.Зарицький. Значних зусиль доклали й досвідчені доценти В.Собко, О.Хачій та молоді вихованці Львівського університету. Це й дало поштовх до створення нових підрозділів факультету, адже зростає потреба в абітурієнтів. І нарешті, у 1966-му році матфак оформили в самостійний підрозділ. Із 1986-го р. тут готу-

Перший випуск студентів фізико-математичного факультету, 1955 р.

вали фахівців за двома напрямками: педагогічним та науково-виробничим, або ж простіше: за спеціальностями «Математика» й «Прикладна математика». Випускники працювали в науково-дослідних інститутах НАН України, конструкторських бюро, науково-виробничих і обчислювальних центрах, у вищих та середніх навчальних закладах, банківських установах.

Нині на математичному функціонують 5 кафедр (алгебри, ди-

ференціальних рівнянь і математичної фізики, кібернетики і прикладної математики, математичного аналізу, системного аналізу та методів оптимізації). Дбають про знання 52 викладачі, серед них — доктори наук, доценти. Що цікаво: більшість педагогів факультету є його вихованцями.

Випускник 1983 року денної форми навчання Василь Андрашко згадує: «Стосовно сесії, то практично нічого не змінилося, адже ми теж складали її двічі на рік. Було й

щось схоже на нинішню систему «автоматом», однак протягом семестру повинні були скласти три коллоквиуми на оцінку 4,5, адже це враховували на іспиті. Діяло також правило: пропустив — відпрацюй. Стимулювала стипендія: звичайна — 40, підвищена — 50, а також 100 карбованців, яку отримували найобдарованіші студенти. Щоб ви розуміли, долар тоді становив 63 копійки (усміхається — авт.). А загалом я вважаю, нічого кардинально не змінилося. Хочу зазначити, викладачі йшли нам назустріч, особливо пригадую двох улюблених педагогів: А.Бовді та В.Левдара залишалися після занять і пояснювали те, що ми не зрозуміли на парі».

Утім математики не лише навчалися, а й добре відпочивали. В.Андрашко розповідає, що кожної осені проводили День першокурсника, пов'язани з математикою тематичні вечори. П'ять груп брали участь у турнірі, де розв'язували різні задачі і рівняння. Весною святкували День математики. У 4-му гуртожитку організували дискотеки та й частенько збиралися просто посидіти десь після занять чи в гуртожитку.

Матфак долучався до загальноуніверситетських спортивних

змагань. Так, його представники брали участь у кросі, турнірах із шахів тощо, посідали й призові місця. Тоді студентське життя скеровував Комсомол, однак молоді УжНУ, зокрема математичного факультету, була досить активною.

Улітку хлопці працювали в студентських загонах на будівничих майданчиках, а дівчата їздили до Криму продавати овочі, фрукти.

Сьогодні матфак продовжує кращі традиції попередників. Навчання сприяють обладнанню комп'ютерною технікою лабораторії, не забувають проводити різні заходи. «Я ніколи не жалкував, що вступив на математичний факультет. Мені подобається теперішній склад деканату, адже наставники йдуть нам назустріч і намагаються ввійти в становище кожного студента. Хочу відзначити, позааудиторні години теж проводимо весело, а тому залишається в пам'яті надовго. Звісно, не обходилося без перекладань, проте я зробив правильний вибір, вступивши саме на цей факультет», — ділиться враженнями студент 4 курсу Дмитро Іовбак.

Що ж, мабуть це і є формула успіху й довголіття вищеназваного підрозділу: здобувати ґрунтовні знання й добре відпочивати в привітному колективі. Хай же так буде й надалі!

Ірина БАЛОГ,
студентка відділення журналістики.

У БІЛИХ ХАЛАТАХ

Медицина насправді є найблагородніше з усіх мистецтв.

Гіппократ, давньогрецький лікар

СТЕЖКАМИ ІСТОРІЇ

Вітаючи з днем народження, ми насамперед бажаємо імениннику здоров'я. Самі ж не звикли стежити за станом нашого організму: недосипаємо, часто харчуємося шкідливою їжею, палимо, захоплюємося спиртним. Зазвичай не задумуємося над негативним впливом «оцього всього» на здоров'я. А потім за якийсь час виникають проблеми. І до кого ми звертаємося? Звісно, що до лікаря. І прекрасною розуміємо важливість цієї професії. А на Закарпатті вона безпосередньо пов'язана із заснуванням медичного факультету, який виник разом з університетом 1945 року. Першим ректором був Степан Добощ. Він навчався у Карловому університеті в Празі. Працював педагогом у школах Підкарпатської Русі. Перший в історії нашої ВНЗ випуск спеціалістів відбувся 1951 року.

Що ж до медфаку, то навчальний процес розпочали не у вересні, як ми звикли, а в лютому 1946-го. Серед 168 студентів, які вступили до УжДУ, власне майбутніх ескулапів було 75. Цього ж року, 1 вересня, здійснили другий набір. Ще 50 молодих людей поповнили «білий» факультет. Першим деканом об'єднаного медичного й біологічного підрозділів призначили Івана Роголя. А 1952-го року сталася історична подія — перший випуск лікарів.

За тих років молодий факультет потребував спеціалістів у різних галузях медицини, тому залучали кадри з інших ВНЗ України та Росії. Одночасно створювали аспірантуру, що дало можливість готувати власні педагогічні кадри із студентів, котрі вдало вчилися й активно займалися педагогічною та науковою роботою.

Серед випускників медфаку сьогодні є чимало видатних особистостей: заслужені лікарі України, учені, котрі працюють у лікувальних установах і навчальних закладах, начальники та головні спеціалісти, зокрема Закарпатського обласного управління охорони здоров'я, кандидати медичних наук. А.Циб став академіком АМН, П.Мошчак і О.Михайленко — членами кореспондентами АМН України. Три професори факультету — колишні випускники УжДУ О.Ганич, Ф.Теличко і М.Фатула є членами Академії вищої школи України. Більшість випускників працюють лікарями в селах, районах і обласному центрі.

На сторожі здоров'я

СПОГАДИ ВИПУСКНИКА

Мені пощастило спілкуватися з колишнім студентом п'ятого випуску медичного факультету, професором Михайлом Фатулою. Він — лікар-кардіолог, заслужений лікар України. Із 1967 року працює в університеті, у якому вчився. А це майже півстоліття! Ще Михайло Іванович — надзвичайно хороша й скромна Людина. Такого Вчителя студенти поважають і люблять слухати. До нього можна підійти й поговорити про те, що цікавить, або попросити допомоги, яку наставник обов'язково й люб'язно надасть. Це справжній мудрий чоловік-інтелігент, котрий у свої поважні роки не просто працює у виші й передає знання молодому поколінню лікарів, та й сам постійно вчиться чомусь новому. Наразі М.Фатула готує до друку власну книжку про рідний медичний факультет. Своїми спогадами ветеран поділився з «Поглядом»:

«Ми стали студентами першого курсу в 1949 році. Це були важкі повоєнні часи. У перші дні занять знайомилися один з одним, із викладачами. На курсі навчалось 50 студентів. Серед них і ті, хто повернувся із фронту. Хтось приїхав із північних областей України, частина — із різних районів Закарпаття. Більшість юнаків та дівчат поселилися в гуртожиток. Зокрема, ми, першокурсники, мешкали на нинішній вулиці Августина Волошина. У кімнаті було двадцять восьмеро! Жили дружно. Після 2-го курсу нас «передислокували» на другий поверх у дві кімнати, де могли розміститися тільки 10 осіб. У цих кімнатах ми прожили чотири роки, до закінчення медичного факультету. Нелегко було з продуктами харчування, тому кожний із дому привозив, що міг: Володя Сокирник із Хмельниччини — мішок цукру, Василь Куцин із Тячівщини — яблука, Павло Попович із Рахівщини — бринзу, я — картоплю, інші — ще щось. Так і жили.

Потрібно було й самому не один рік лікувати людей, учти студентів, щоб оцінити мудрість своїх учителів — Олександра Фединця й Володимира Хенкіна, Степана Добоша й Федора Керекеша, Віктора Булецу й Івана Кудієнка та... багатьох інших.

Серед наших Наставників варто вткрити постать професора, доктора медичних наук Василя Слишка. Він учив нас не тільки медицини, а й милосердя та співчуття до хворого. Перші аспіранти цього Педагога — Олександр Кишко — стане деканом медичного факультету та завідувачем кафедри інфекційних хво-

Академік Володимир ФІЛАТОВ читає лекцію студентам медичного факультету, 1951 рік

Практичні заняття на 3-му курсі. Аускультацию хворого проводять студенти Михайло ФАТУЛА (ліворуч) та Емеріх ГРІНБАУМ (праворуч)

роб Ужгородського університету, а Леонід Федорович Кравченко — проректором Владивостокського медичного інституту.

На практичних заняттях викладачі намагалися навчити нас правильно збирати скарги та анамнез захворювання, проводити перкусію та аускультацию, вимірювати артеріальний тиск тощо. На кафедрі терапії часто проводили клінічні конференції, на яких показували хворих із різними захворюваннями, аналізували причини смерті тощо.

Щодо моїх однокурсників, то вже з перших днів виділялися двоє, котрі спільно готувалися до занять. Як з'ясувалося, дружба хлопців зародилася давно, ще в Берегівській фельдшерсько-акушерській школі, яку вони закінчили з відзнакою і вступили на медфак. Тоді хлопці ще не здогадувалися: вірність друзів пронесуть через усі негаразди й труднощі життя, аж до самої смерті. Мали добру підготовку з базових медичних предметів (анатомії, фізіології, фармакології), проте важко давалися фізика й хімія. Але щоденна клопітка праця, наполегливість, жадоба до знань виправдали себе — іспити складали на «відмінно». Ці юнаки були життєрадісними, із

далекоглядними планами. Згодом один із них — Федір Теличко — стане відомим далеко за межами України вченим, заслуженим винахідником України, академіком Вищої школи України; інший — Іван Роман — знаним лікарем-терапевтом не тільки на Іршавщині, а й на Закарпатті загалом, заслуженим лікарем України.

Ми не помітили, як у різних клопотах та хвилюваннях промайнули роки навчання в університеті. Через день після отримання дипломів у гуртожитку влаштували прощальну вечерю — згадували приємні й кумедні випадки зі студентського життя, своїх учителів, мріяли про майбутнє.

Спогади трайвали майже до світанку. Наступного дня проводжали друзів. Наша кімната, яка всі ці роки давала крихітку домашнього тепла, спорожніла. У ній залишилися тільки ми вдвох із Володею Сокирником. Він був старшим за мене на два роки, більш досвідченим, завжди міг щось хороше підказати, застергти від чогось поганого. Я з цим студентом найбільше потоваришував. Щороку разом приїжджали в село до моїх батьків на Свят-вечір та Великдень. Володя дуже сумував за ріднею. Наступного дня провів його на залізничний вокзал: хлоп-

цеві потрібно було їхати додому, на Хмельниччину.

Зустрілися через 25 років, але тоді вже серед нас не було Павла Поповича. Коли минуло 50 років (2005-го), знову побачилися, але з нашої «кімнатної» групи приїхали тільки Василь Куцин, Михайло Ковач і я».

У вересні Михайло Іванович мав день народження. Щиро вітаю іменинника, бажаю довгих років життя, здоров'я, наснаги, а також радості від результатів праці!

СЬОГОДЕННЯ

Нині деканом медичного факультету є О.Болдіжар — доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України. Досі керівниками підрозділу, які теж доклали зусиль для його розвитку, працювали професори В.Кушко, В.Хенкін, М.Бакшеев, Н.Левкова, О.Кишко, Н.Корабельщикова, М.Ганич, В.Русин, доценти І.Кудієнко, О.Мещиков, М.Шевчук, В.Немеш, А.Обливач, В.Бора.

Навчальну базу підрозділу становлять головний корпус, численні відділення обласних, міської, відділової клінічних лікарень, чотири поліклініки, шість диспансерів. Виробничу практику також проводять у районних лікарнях Закарпатської області, які є багатопрофільними закладами.

Медфак щоразу розширює географію міжнародних зв'язків. Так, наприклад, за останні роки лекції для студентів читали професори з Австрії, Німеччини, Франції, США, Угорщини. Викладачі проходили наукове та педагогічне стажування в Японії, Нідерландах, США, Шотландії. Здобувачі фаху проходили виробничу практику в США, Греції, Югославії, Угорщині, Словаччині.

Науковці щорічно видають майже 300 наукових праць у фахових журналах і збірниках. Факультет має налагоджені наукові зв'язки з багатьма вищими та науково-дослідними інститутами України, Угорщини, Чехії, Словаччини, Австрії, США. Систематично видають навчальні посібники та інші праці.

Профспілкова організація студентів регулярно проводить вечори Гіппократа до Дня медичного працівника, КВН, свята Першокурсника.

...Медичний факультет і надалі розвивається, а отже, зростатимуть нові фахівці, котрі стоять на сторожі людського здоров'я.

Олександра КУЗАН,
студентка відділення журналістики.

Історія, виписана «зморшками» понад півстолітнього диплома

великими літерами викарбувано слово «ДИПЛОМ». Перераховані елементи вибиті на титульній сторінці конгревним тисненням. Сучасний документ про вищу освіту зберіг деякі традиції в плані дизайну: тільки замість комуністичних символів — тризуб, надпис «Україна» нашою та англійською мовами, а нижче зазначено ступінь, який здобув випусник.

На розвороті диплома, виданого в 1964 р., зліва розміщено інформацію про випусника українською, праворуч — те саме, але російською: указано прізвище, ім'я, по батькові, рік вступу до вишу, спеціальність, присвоєну рішенням Державної екзаменаційної комісії кваліфікацію, крім того, дату видачі, відповідні підписи, номер. Угорі — штамп: «Нагрудний знак видан»... Виявляється, такі нагороди отримували разом із документом про вищу освіту, відповідно до Наказу № 123 від 8 квітня 1961 року Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР «О введенні нагрудних академічних знаків для окончивших советские высшие учебные за-

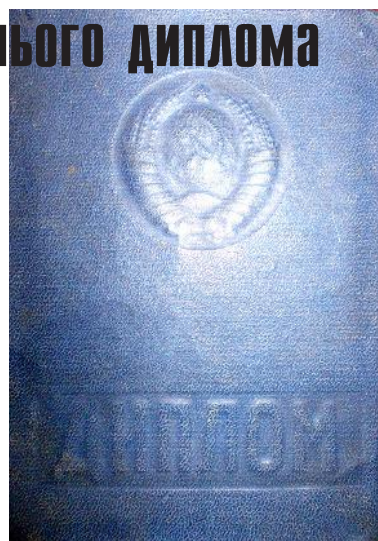

ведення». Значно відрізнялася й печатка ВНЗ: тоді це були серп і молот, прикрашені колоссям пшениці й уписані в коло із грифом Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, а рядком

нижче — «Ужгородський державний університет» (усі три слова великими літерами).

Узагалі 1964-й рік виявився знаковим для альма-матер: саме тоді створили чоловічу капелу «Боян», збудували спортивно-оздоровчий комплекс «Скалка». А в Радянському Союзі в цей час запрацював нафтопровід «Дружба», С.Параджанов завершив роботу над «Тінями забутих предків» (співавтором стрічки, як відомо, був Іван Чендей — також випусник Ужгородського університету), у Токіо севастопольська школярка здобула перше «золото» із плавання для СРСР, із посади першого секретаря ЦК КПРС звільнили М.Хрущова, до влади прийшов Л.Брежнев... Справді, визначних подій трапилося чимало. І на фоні різних відтінків долі УжДУ творив свою історію: відкривав нові підрозділи, удосконалював старі, формував наукові школи, які згодом стали потужними.

Приємно тримати в руках архівний диплом, який «прожив» понад півстоліття, «вийшов» зі стін рідної альма-матер... Здається, так змен-

шується відстань до минулого вишу. А палітурка, вигляд диплома загалом мовби самі за себе говорять, що вже не одна зморшка встигла з'явитися на «обличчі» документа про вищу освіту. Диплом, як і людина, «старіє» швидко, погіршується якість аркушів, зате знання та історія — категорії вічні...

Мирслава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

КЛАСИЧНЕ

Триптих про фізфак

Фізичний факультет народився разом із альма-матер. Це відбулося, як відомо, 70 років тому. Хтось лише входить у «володіння», а хтось крокує цими давніми коридорами впродовж десятиліть. Одним із таких «старожилів» є Олександр КОНОПЛЬОВ — колишній студент, а нині доцент, котрий трудиться на благо науки з 1975 року, тобто вже чотири десятиліття. Він люб'язно поділився спогадами про підрозділ, розповів про розгалуження, визначні проекти, перспективи розвитку та, звісно, про чимало можливостей, які фізфак дає своїм студентам.

КРИЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ

«Зовнішній вигляд факультету залишився незмінним, увібравши в себе й зберігши класичні традиції архітектури. Те, що змінилося, пов'язане із загальною ситуацією в державі. Сьогодні дещо знижується популярність власне фізики, адже вибір місця роботи після закінчення підрозділу не надто вже й великий. Хоч ми, викладачі, завжди кажемо: кращою за професію фізика не існує. Фізик — людина, яка здобуває універсальний фах», — запевняє Олександр Миколайович. Він вступив до факультету в 1970 році. Тоді фізика була дуже популярною наукою, просто мрією молодого людини. Це доводив конкурс: із трьох вступних предметів абітурієнт мав набрати 13—14 балів за 5-бальною шкалою, щоб мати бодай якийсь шанс навчатися. І варто зазначити, випробування становили не тести — оцінювала ціла комісія, мов на нинішніх випускних іспитах.

Фізику неабияк цінували, бо тоді працювало чимало заводів, і зрозуміло, були потрібні інженери. До того ж досягала розквіту лазерна тематика, один за одним у світі запускали нові відповідні випромінювачі, що мали надзвичайно широке застосування: за їх допомогою проводили операції на око, пробивали тунелі... Недарма хтось із видатних фізиків сказав: «Лише недолугі міркування заважають застосовувати лазер будь-де. Усе цілком залежить від людської фантазії».

Більшість лабораторій фізфаку оснащено сучасним обладнанням. Але основним скарбом факультету завжди були, є та будуть науковці й загалом викладачі. В одному з інтерв'ю про здобутки фізиків УжНУ журналісти надали особливу увагу висловлюванню

працівника підрозділу: «Люди — зоряний пил». Олександр Миколайович уважає навпаки: «Кожен із нас — мов мікрокосмос». Чимало прекрасного зроблено саме завдяки ентузіазму та вірі окремих особистостей.

«Можна мати унікальне устаткування, але не обійтися без фахівця, який працюватиме з ним. Щоб підготувати спеціаліста для роботи на одному з наукових комплексів чи установці, потрібно витратити декілька років. І не так важливо, чи устаткування сучасне, чи придбане давно», — зазначає О.Конопльов зі щирою усмішкою. Він часто повторює одне: «Головне на фізичному факультеті — люди».

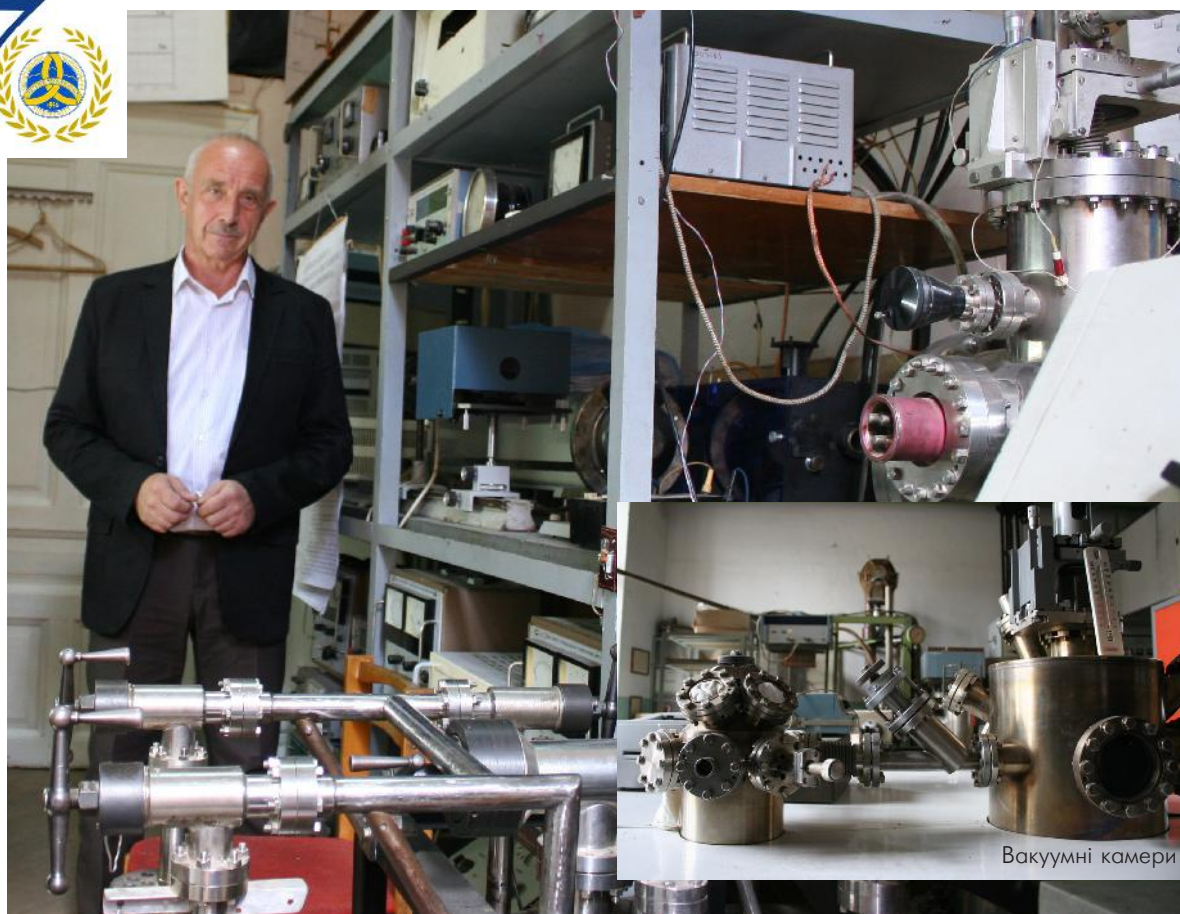
РОЗШИРЕННЯ ТА ВИЗНАЧНІ ПРОЕКТИ

Учені, які розпочинали професійну діяльність на фізфаку, часто є засновниками того чи іншого напрямку дослідження. До прикладу, кафедра квантової електроніки охоплює і емісійну електроніку, і фізику електронно-атомних зіткнень, і фізику поверхні, і вивчення багатифотонної іонізації. Також є школи з дослідження взаємодії атомарних електронних пучків, іонних пучків, квантової електроніки, ексімерних лазерів тощо.

Викладачі постійно підтримують один одного, щоб забезпечити діяльність таких установ. Приміром, спочатку школа електронно-атомних зіткнень належала професору І.Запісочному, далі вона перейшла до професора Л.Шимона. Інститут фізики на «БАМі» теж заснував І.Запісочний, потім підрозділом опікувався академік НАН України О.Шпелник. Напрямок «Фізика дослідження поверхні» взяв під своє крило професор С.Поп. Школою фізики напівпровідників, яка колись належала ректору Д.Чепуру, згодом керував проректор О.Сливка, а нині нею опікується професор Ю.Височанський.

Навчання на фізичному факультеті організоване завдяки плідній співпраці викладацького складу. Перерахувати всіх корифеїв та неофітів, котрі дали початок новій науковій галузі, надзвичайно складно. Тому прошу вибачення в тих видатних людей, яких я за обмеженого обсягу статті не згадаю.

«У нас фізика вже давно перестала бути фізикою індивідуума», — нагадує про головне Олександр Миколайович. Наукові відкриття й досягнення — як правило, результат колективної творчості. Успіх виникає саме тоді, коли всі об'єднуються в групи, мають спільну ідею та разом доповнюють базові знання своїми експериментами. Останнім часом фізика стала дуже спеціалізованою, але колективні зусилля науковців приносять колосальний результат. Ось, наприклад, адронний колай-

Доцент фізичного факультету Олександр КОНОПЛЬОВ: «Фізика — одна з основ життя!»

дер. Там працюють учні майже з усіх країн світу, зокрема з України. Публікації з приводу будь-якого відкриття чи результату, одержаного на колайдері, можуть налічувати до 50-ти авторів, котрі задіяні в тій чи іншій частині пристрою.

Наукові школи теж існують винятково завдяки співпраці багатьох людей. Корисно мати поглиблені знання в одній із галузей та застосовувати їх відповідним чином. Але загальні основи фізики розуміють усі учні шкіл і доволі часто знаходять «точки дотику» між окремими напрямками. Це дуже добре. Таким чином доповнюються базові знання, народжуються нові теорії, теореми, трактування тих чи інших процесів. Словом, відбувається прогрес...

Цікаво, що деякі фізики УжНУ отримали медалі СРСР, узявши участь у проекті NASA «Союз — Аполлон». «Союз» — назва космічного корабля, який запускав Радянський Союз. «Аполлоном» іменувався американський космічний корабель. Як стверджує Вікіпедія, «програма була затверджена 24 травня 1972 Угодою між СРСР і США про співробітництво в дослідженні та використанні космічного простору з мирною метою. Крім цього, «Союз — Аполлон» передбачав вивчення можливості управління скріпченими кораблями, перевірку міжкорабельного зв'язу й координації дій радянського та американського центрів керування польотами». Викладачі фізичного факультету долучалися до розро-

бок, присвячених запуску цих космічних кораблів. На той час проект «Союз — Аполлон» мав світовий масштаб, про нього знали всі.

Також за часів СРСР процвітала, як зазначалося вище, лазерна тематика, і молоді випускники фізфаку були задіяні до створення нових унікальних лазерів. «Навіть існували закриті лабораторії», — пригадує О.Конопльов. — Ми підписувалися під нерозголошенням. Але цей час уже минув». Як бачимо, фізики — вельми цікаві люди. Не без секретів.

ПЕРСПЕКТИВИ

Цього року на факультет вступило доволі мало людей, але Олександр Миколайович уважає такі «перекуси» тимчасовими. Адже досі існує достатньо підприємств, на які з радістю запрошують випускників-фізиків: «Ядзакі», «Джейбіл», «Флекстронікс», «Єврокар», — а ще ніхто не скасовував навчальні заклади, зокрема іноземні. Не вистачає лише заохочення з боку держави. Хоч є причини сподіватися покращень, бо ж Україна проголосила курс на зміцнення військово-промислового комплексу. Понад 20 наукових програм спрямовані на його забезпечення.

У будь-якому випадку факультет із нетерпінням чекає моменту, коли Україна стане європейською країною в повному розумінні, коли новітні технології дійдуть до нас — знову «спалахне» потреба в спеціалістах.

До речі, часто ідеї та винаходи фізиків є заслугами наших спів-

вітчизників у Європі. Насправді там працює чимало викладачів, аспірантів і науковців УжНУ. Керівництво факультету відряджає молодих дослідників до Словаччини, Франції, Німеччини, Австрії, до себе ж у 90-ті роки приймало таких гостей із Болгарії, Сирії, Іраку.

Фах фізика позначений настільки широким спектром різних спеціальностей, що знайти себе тут може будь-який студент. Список варто почати новоствореними відділеннями «Захист інформації», «Робототехніка»; не менш перспективними є галузь «Інформаційна безпека» (популярні напрямки: «Системи технічного захисту інформації», «Безпека інформаційних і комунікаційних систем»), «Мікроелектроніка» й «Наноелектроніка» тощо.

Навіть якщо студент, котрий закінчив фізичний факультет, вирішить не працювати за спеціальністю, — не проблема. Факт, що серед успішних бізнесменів — чимало саме фізиків. Бо завдяки отому алгоритму, умінню оцінювати, виокремлювати основне, випускники легко беруть від життя те, чого потребують. Та й самі подумайте: закінчивши цей факультет, ви не лише знатимете, що таке двійкова система, склотовокоий кабель, біти інформації, а й будете пошванчені в глобальні, «романтичні» питання: що таке світло, чому тече річка, чому виникає веселка...

Фізик може відповісти фактично на все!

Єлизавета ЗЕЛЕНЮК,
студентка відділення журналістики.

НАШ ЛІТОПИС

Професор Хома РУДЕНКО — перший завідувач кафедри ботаніки, 1960 р.

Віддані освіті й науці

До становлення й розвитку кафедри ботаніки УжНУ

Кафедра ботаніки, 1975 рік

Перший в історії Закарпаття виш був створений за ініціативи місцевої влади (НРКУ) та інтелігенції й за підтримки радянської влади Української РСР у злиденному повоєнному 1945 році фактично на голому місці. Сьогодні УжНУ відомий як вагомий освітній і науковий заклад із багатьма факультетами й іншими підрозділами, а також із визначними досягненнями. Стрімкий його злет за відносно короткий період мимоволі змушує замислитися над цим феноменом, шукати пояснення в особливостях становлення й розвитку альма-матер.

Однією зі складових успіху університету слід вважати вирішення кадрового питання. Справою забезпечення вишів відповідними працівниками в 1945 році опікувалося ГУУ (Головне управління університетів). Завдяки оперативній роботі названого органу, в новоствореному ВНЗ в Ужгороді були сформовані всі необхідні підрозділи, починаючи ректором і завершуючи кафедрами. За відносно короткий період із різних куточків Радянського Союзу, але переважно з України, до обласного центру Закарпаття відрядили чимало фахівців вищої освіти. Мабуть, це розмаїття — як географічне, так і професійне — сприяло швидкому й неординарному розвитку університету. Адже тут були представлені спеціалісти різних рівнів і напрямків у науці. Такі дослідники могли реалізуватися саме за умов молодого вишу. У цьому плані яскравим прикладом слугує фізичний факультет УжДУ, де завдяки амбітним прийжджним науковцям уже в 60-х роках минулого сторіччя, а згодом із залученням талановитих випускників підрозділу, створено школи різних новітніх фізичних напрямків. Вони принесли ВНЗ визнання та славу не тільки на теренах СРСР, а й за його межами.

Чималий відсоток в УжДУ становили викладачі, для яких Закарпаття стало місцем заслання за якісь, певно, надумані гріхи. Ідеться про, як правило, глибоко порядних, інтелігентних, високоосвічених професіоналів. Багатьом поталанило бачити таких наставників у колективі університету. Ще одну категорію педагогів нашого вишу сформували місцеві фахівці. На стартовому етапі закладу періоді це була найменша за кількістю група викладачів. Випускники західноєвропейських вищих навчальних закладів — Праги, Відня, Будапешта, Берліна, Парижа тощо — не мали довіри з боку влади, уважалися буржуазними націоналістами. Їх зараховували на роботу лише у вимушених випадках і тримали під пильним оком КДБ. Сказане, зокрема, стосується викладачів іноземних мов, грахов, знавців класичну латину та грецьку, знавців місцевої природи — флори та фауни, висококласних медиків, істориків, математиків.

тижних наукових і навчальних закладах колишнього СРСР. Із чотирьох започаткованих у 1945 р. факультетів — історичного, філологічного, медичного та біологічного — найуспішним у перші роки став біофак. Це можна пояснити тим, що названий підрозділ не вимагав тоді дорогих приладів, апаратури, оскільки об'єкт дослідження — навколишня природа. Потрібні були фахівці, які мали досвід роботи у вишах та організаторські здібності. Саме такі з'явилися в Ужгороді й заклали надійну основу факультету. Це: Х.Руденко з Києва (1945), І.Роголь із Херсона (1945), П.Ярошенко з Києва (1947), С.Сегеда з Харкова (1946), І.Колошєв із Томська (1947), Н.Атуріна з Ленінграда (1948), Г.Ткаченко та К.Фасулаті з Мелітополя (1949). Слід зауважити, що П.Ярошенко був єдиним професором, доктором наук у тогочасному викладацькому штаті УжДУ й сприяв формуванню кафедри ботаніки, хоч працював в Ужгороді впродовж неповного року. Уже після його від'їзду, у 1947-му, вийшов друком «Короткий визначник рослин Закарпаття», який допоміг процесу визначення флори до появи інших друкованих джерел українською мовою.

Найбільший обсяг організаційної роботи, а отже, і відповідальності, ліг на плечі Х.Руденка — справжнього засновника й керманіча кафедри ботаніки протягом 17 років. Він народився на Київщині, закінчив біологічне відділення Інституту народної освіти, працював у вишах столиці, був заступником директора з наукової роботи Ботанічного саду ім. академіка О.В.Фоміна (КДУ). Із початком війни в 1941 р. пройшов її дорогами аж до Берліна, де зустрів перемогу. Після демобілізації в листопаді 1945-го доцента Х.Руденка призначили завідувачем кафедри ботаніки в щойно відкритому університеті в Ужгороді. Погодьтеся, це було несподівано для перспективного науковця з Києва. Але не слід забувати, що настали роки розмаху «лисенківщини» в науці, і вищеназване «відрядження» — результат переслідувань генетиків, цитологів, ембріологів та інших таких фахівців у СРСР. Тим не менше, зваживши на обставини й не впадаючи у відчай, Х.Руденко із властивою йому енергією взявся за роботу, створив, по суті, з «нуля» університетську кафедру. Спираючись на досвід роботи у вишах Києва, він заснував підрозділ, який утілював принципи, характер, особливості класичних ботанічних структур провідних ВНЗ столиці. Забігаючи наперед, зауважу, що згаданий підхід Хоми Юхимовича до справи забезпечив кафедрі ботаніки такий імпульс розвитку, який дозволив їй зберігати лідерство на біофаку УжДУ протягом усіх сімдесяти років!

федри ботаніки є вивчення рослинного світу навколишнього середовища. Для Х.Руденка, цитоембріолога за науковою діяльністю, як і для всієї радянської науки, флора щойно приєднаної до України Закарпатської області була білою плямою. Розуміючи важливість проблеми, завідувач посилено шукав місцевих знавців природи. Йому поталанило: щасливим надбанням став учитель природознавства Ужгородської СШ №1, випускник Карлового університету Праги С.Фодор. Спочатку Хома Юхимович бере його у створений 1946 р. ботанічний сад, а згодом — асистентом на кафедру, де той науково «виріс» біля відомого в СРСР і за його межами вченого, доктора біологічних наук, професора. Другий знавець флори з місцевих — ботанік-аматор В.Грабар — працював 1 рік на кафедрі лаборантом, а згодом — старшим науковим співробітником ботсаду УжДУ. Зарахований у 1946 році на кафедру двадцятирічний випускник педучилища Е.Товт став дипломованим кваліфікованим знавцем і хранителем гербарного скарбу кафедри впродовж півсторіччя, до самого виходу на пенсію в 2005 році.

Завдяки організаторському таланту й умілому психологічному підходу Хоми Юхимовича на кафедрі не було випадкових людей. Енергія, працездатність і вимогливість керівника цементували маленький колектив підрозділу, котрий працював самовіддано, цілеспрямовано, як єдиний гурт однодумців. Експедиції в Карпати, збір, опрацювання й вивчення гербарію, організація опорних закладів — біобази для проходження студентами літніх навчально-польових практик у М.Березному, бази на полонині Рівній для наукових досліджень і вивчення високогірної рослинності Карпат — ось далеко не повний перелік започаткованих у перші роки існування кафедри ботаніки заходів під керівництвом невтомного завідувача. У такий спосіб сформували один із головних напрямків наукової діяльності кафедри — флористично-геоботанічний. Результати його інтенсифікації вражали: уже перших випускників ботанічного підрозділу УжДУ визнали в академічних закладах Києва найкращі флористи України. У майбутньому така діяльність ботаніків університету стала пріоритетною, сприяла появі нових науковців, учнів багаторічного керманіча підрозділу, професора В.Комендаря. Адміністрація вишу не могла не помітити досягнення й організаторський талант Х.Руденка. Уже в лютому 1946 р. його призначили деканом біологічного (до 1952 р.), а в 1954 — 56 рр. він — декан хіміко-біологічного факультету УжДУ. Таким чином можна констатувати, що реальне становлення біофаку — значною мірою заслуга Х.Руденка. Виконуючи величезне за обся-

гом адміністративне й педагогічне навантаження, Хома Юхимович ні на мить не забував про перервану війною власну наукову роботу. Із перших днів перебування в Ужгороді він опікувався придбанням приладів і реактивів, необхідних для ембріологічних досліджень, знайомив із мікроскопічною технікою лаборантів кафедри. Розробляючи тему докторської дисертації, науковець цілеспрямовано йде до її завершення. Вражає не так обсяг досліджень, як мужність фахівця, котрий за роки «лисенківщини» не припинив заборонені цитоембріологічні напрацювання. 5 листопада 1954 р. в Московському державному університеті ім. М.Ломоносова відбувся успішний захист роботи на здобуття вченого ступеня доктора біологічних наук. Невтомний діяч завершив «Розвиток чоловічого гаметофіту покритонасінних», розпочатий ще 1927 р. спільно з професором В.Фінном, віддавши в такий спосіб борг пошани Вчителю. Захист докторської дисертації став стимулом до заснування замисленого Х.Руденком осередку цитоембріологічних досліджень в УжДУ, що був би єдиним серед інших вишів України.

Наприкінці 50-х років Хома Юхимович, залишаючи за собою керівництво кафедрою, віддається справі розширення наукових досліджень у сфері ембріології рослин. Завдяки цьому в 1952 р. в нашому університеті відкрили аспірантуру, і дослідник запрошує випускницю біофаку В.Мандрик. У 1959 р. Міністерство освіти задовольняє запит професора на підготовку ще двох аспірантів. Мрія про створення цитологічної лабораторії почала здійснюватися. Зусиллями й авторитетом Х.Руденка кафедра вбирала потрібні для цитоембріологічних досліджень мікроскопічну техніку й реактиви, було виділено приміщення в адміністративній будівлі Ботанічного саду УжДУ. Аспіранти М.Чубірко та І.Чернекі почали клопітку експериментальну роботу над виконанням тем дисертаційних робіт. Між тим, здоров'я професора, підірване важкими воєнними роками й напруженою роботою з розбудови кафедри ботаніки, не витримує навантаження. Керуючи й надалі кафедрою та лабораторією, Хома Юхимович дедалі частіше перебуває на лікарняному ліжку. Але й тут не вгамовується могутній дух цієї неординарної людини! В останні три роки життя професор підготував до друку й видав більшість статей за темою докторської дисертації. Лише в 1961 р. вийшло сім, наступного — чотири, а вже після смерті професора — ще три його наукові праці в солідних наукових журналах України й СРСР. У квітучий день 3 червня 1962 р. ми проводжали в останню путь Хома Юхимовича. Був йому неповний 61. Через 12 років померла його дружина — Ніна

Іванівна. На жаль, немає серед живих і двох його синів, котрі не досягнули навіть віку свого батька. Цитологічна лабораторія, яку омріяв і заклав професор Х.Руденко, запрацювала на повну потужність після захисту трьохма аспірантами наставника кандидатських дисертацій, що відбувся на засіданні вченої ради біологічного факультету Московського університету. Це трапилося в першій половині 60-х років і збіглося із загальним злетом рівня розвитку всього УжДУ. У вищезазначеному підрозділі біофаку, який у цей час уже став частиною кафедри ботаніки, вирувала експериментальна робота — здобувачі фаху виконували курсові та дипломні, із захопленням працювали викладачі-ембріологи. До вже згаданих науковців кафедри долучаються перспективні студенти — випускники біофаку Ю.Манівчук і Ю.Петрус. Результати ембріологічних досліджень лабораторії публікують як у наукових виданнях УжДУ, так і на сторінках фахових усесоюзних і республіканських журналів («Ботанический журнал», «Научные доклады высшей школы», «Український ботанічний журнал» тощо). Діяльність цитоембріологів Закарпаття помітив і визнав координатор наукових досліджень у галузі ботаніки Ботанічний Інститут АН СРСР, що в Ленінграді. Починаючи з 1960 року, ми брали участь в усіх всесоюзних профільних нарадах, які організатори проводили раз на три роки в Ленінграді, Москві, столицях союзних республік (від Прибалтики до Узбекистану). Робота в міжнародних симпозіумах у Франції, Італії, Нідерландах, США, Чехословаччині, незважаючи на запрошення, обмежувалися тільки друком тез доповідей. Редакційна колегія Ботанічного Інституту АН СРСР у 1980 році запланувала видання п'ятитомної ілюстрованої малюнками авторів монографії «Порівняльна ембріологія квіткових». Розробку окремих розділів-родин доручили й нам, ужгородським науковцям. Матеріали досліджень опубліковані в різних томах. Так, у томі II (1983) — родина Theaceae (автор В.Мандрик); у томі IV (1985) — родина Rosaceae (автори В.Мандрик та Ю.Петрус); у томі V (1990) — родини Agavaceae і Pandanaceae (автор М.Чубірко). Це була велика й відповідальна робота, яка дозволяла авторам викладені в монографії матеріали оформити у вигляді докторських дисертацій. Саме цією можливістю скористалася В.Мандрик, котра 1990 року здійснила успішний захист у Ботанічному Інституті АН СРСР у Ленінграді. Власне цією подією завершується 30-річний успішний період діяльності цитологічної лабораторії кафедри ботаніки радянського періоду. Пострадянське десятиріччя різко змінило ситуацію в науковій діяльності вишів. Відчув це й вищевказаний підрозділ: припинили постачання реактивів, новітніх приладів. Проте, хоч і з меншою активністю, роботу продовжили. Під керівництвом професора В.Мандрика завершив багаторічну роботу й успішно захистив у 1996 р. кандидатську дисертацію О.Колесник. У наступні роки кількість ембріологів із науковим ступенем зростає ще на трьох: К.Крч (2004), Я.Гасинець (2006) і Г.Попович (2010). Усі працюють на різних кафедрах рідної альма-матер. Збереження цитологічної лабораторії, чим значною мірою опікується нинішній завідувач кафедри ботаніки, ембріолог О.Колесник, за наявності достатньої кількості відповідних і досвідчених фахівців усього надію, що з покращенням фінансування вишів вдасться запрацювати з попередніми активністю й плідністю. Цьому нас зобов'язує причетність до збереження пам'яті творця рідкісного наукового напрямку — ембріології рослин — в УжНУ. Одночасно ембріологи Закарпаття в такий спосіб гідно подякують мудрому й мужньому мрійникові, науковцю й педагогу за освітою, покликанням, пристрасстю — Х.Руденку.

Магдаліна ЧУБІРКО,
доцент кафедри ботаніки УжНУ.

ЗНАЙ НАШИХ!

Уп'яти регіонах України відбувся другий етап Всеукраїнської (40-ї Міжнародної) студентської олімпіади з програмування. У змаганнях виступили й чотири команди від Ужгородського національного університету: UzhNU Brainiacs, UzhNU Eagles, UzhNU Beavers, UzhNU Ten Vegetables.

Підготовку студентів здійснював завідувач кафедри інформаційних управляючих систем та технологій, доцент Олександр Міца. Хоч наші учасники ретельно налаштували себе, але не обійшлося без хвилювань, зазначив у розмові Роман Мельник, представник команди UzhNU Brainiacs. Юнак та

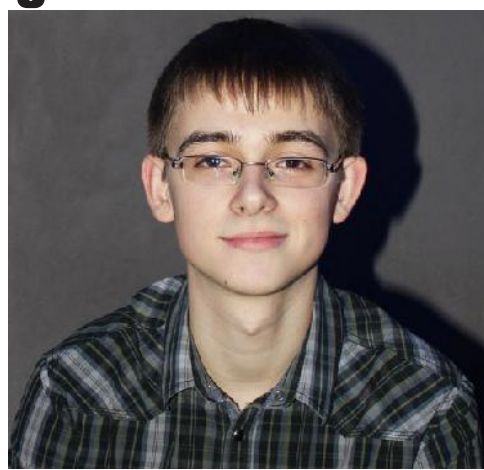
кож додав: «Звичайно, було важко, бо не завжди вдавалося приділяти підготовці до олімпіади стільки часу, скільки хотілося б. Але кожного дня намагалися позайматися хоч би 4 години. Прагнули показати вагомий результат й не розчарувати насамперед тренера, який покладав на нас великі надії».

І приємно констатувати, що завдяки наполегливій підготовці талановита молодь Ужгородського вишу вкотре підтвердила високий рівень знань і посіла такі місця:

2-ге місце — UzhNU Brainiacs;
4-те — UzhNU Eagles;
8-ме — UzhNU Beavers;
12-те — UzhNU Ten Vegetables.

Відповідно команду UzhNU Brainiacs нагородили дипломом II ступеня, а UzhNU Eagles — дипломом III ступеня.

Крім того, за рішенням орг-

комітету, наші команди UzhNU Brainiacs, UzhNU Eagles, UzhNU Beavers вибороли право виступити у півфіналі Міжнародної

студентської олімпіади з програмування. Залишається тільки побажати нашим студентам, які приїдуть на справжній «програ-

мувальний» подарунок до ювілею альма-матер, успіху й надалі.

Мирослава ЗІЛИНЕЦЬ,
студентка відділення журналістики.

ПРИРОДНИЧЕ

Академіки, віце-президенти та інші... гордощі хімфаку!

Один із кращик і найстаріших факультетів УжНУ — хімічний — розташований і в одній із найкрасивіших та історичних будівель

Василь ЛЕНДЕЛ: «Із хімією краще не «хімічити»

Відкрити хімічний факультет було не лише бажано, а й необхідно. Адже з 1945 року вже функціонували біологічний, медичний, історичний та фізіологічний. Зрозуміло, на двох перших потрібно читати хімію. А хімфаку не існувало. Рятував ситуацію ректор-хімік, який устигав викладати одразу на обох факультетах. Однак довго продовжуватися так не могло. І нарешті, 1946 року із запізненням, але триумфально народився хімічний. Про історію, наукові дослідження, видатних випускників та ситуацію з абітурієнтами «Погляду» розповів декан Василь ЛЕНДЕЛ.

ПРИМХИ ІСТОРІЇ

— Спробуємо розкласти все по полицях. Спершу існував хімфак, через рік його зробили хіміко-фізичним, далі до нас приєднали ще й математики. Три факультети потіснилися в одному корпусі. Після того, як математики відділилися, до фізичного приєднали біологів, бо їх було мало. Таким чином виник хіміко-біологічний факультет. Насамкінець його поділили, і тепер окремо існує хімічний та біологічний. Ось так ми стали винятково хіміками, і відтоді почали випускати викладачів своєї дисципліни.

15 років тому, коли почав розпадатися Радянський Союз, на хімфаку відкрили нову спеціальність, і нині функціонують два напрямки: «Хімія» й «Екологія».

МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СЕКРЕТИ «ВИЖИВАННЯ»

— Матеріально-технічна база,

зрозуміло, зазнала великих змін. Що було на початку? Колби й пробірки... Минав 1946 рік, післявоєнний час, увяляєте? Реактиви мали, але загалом ситуація складалася така: на хімфак приїжджали викладачі люди з України й колишнього Радянського Союзу. І кожен із них сам приносить те, що йому було необхідно для роботи. Бо знав: оскільки факультет лише відкрили — значить, тут нічого нема. Прилади й посуд доставляли ентузіасти, а реактиви потроху ми купували. Так із року в рік розвивалися. Утім колись давно в нас працювали фахівці звідусіль, а сьогодні весь викладацький склад — наші випускники.

Якщо говорити про НТР і про те, чи ми встигаємо, то не встигаємо. Бо немає коштів. Але завдяки випускникам, які досягли видатних успіхів, працюють у серйозних установах (і наукових, і комерційних), потихеньку-потихеньку живемо. Широ кажучи, тримаємося на плаву, оскільки керуємося двома принципами: 1. Хто що може, те дарує... Ні, серйозно. Недавно з Києва нам надіслали атомно-емісійний спектрофотометр (канадського виробництва), який коштує 420 тисяч, а ми заплатили за нього символічну одну гривню. 2. Укладаємо договори про науково-технічне співробітництво як із нашими науковими закладами (академічними інститутами), так і з іноземними. Таким чином синтезуємо речовини, бо маємо «добрі» руки, а для подальших досліджень об'єднуємося з іншими вишами.

Один із напрямків розвитку сучасної техніки — кристали. І ми маємо їх на кафедрі неорганічної хімії. Тут, до речі, окрема історія. Спочатку підрозділ існував під згаданою назвою, потім його назвали кафедрою напівпровідникових матеріалів, після чого знову перейменували на кафедру неорганічної хімії. Дотепер синтезують кристали, які використовують у технічних розробках. Тобто і рідкі кристали, і кристали для лазера.

карпатської області й Угорщини. Був проект на Тісі. Спочатку юні науковці досліджували там лише водне середовище, пізніше — повітря й землю. Намагаються показати, де що в нас добре, а де — не зовсім.

Щодо аспірантів, то на всіх кафедрах є своя специфіка. Студенти, які навчаються за напрямом «Хімія», закінчують третій курс, і їх розподіляють між чотирма кафедрами: неорганічної хімії, аналітичної, органічної, фізичної та колоїдної хімії. Потім здобувачі фаху в групах по 10 осіб і більше починають слухати, крім загальних, спеціальні курси відповідно до свого напрямку.

Оскільки я органік, то говоритиму більше про них. Маючи студентів, які хочуть спеціалізуватися на кафедрі органічної хімії, ми читаємо їм свої предмети. Хлопці й дівчата проходять відповідну практику, виконують дипломні роботи спеціаліста та магістерські. Далі захищають дослідження й закінчують хімічний факультет. За результатами успішності кращих рекомендуємо в аспірантуру.

Відтак навчання три роки в стаціонарній, чотири — у заочній аспірантурі, захист робіт. До речі, на хімічному факультеті є спецрада із захисту кандидатських дисертацій, котра спеціалізується на неорганічній та аналітичній хімії. Спецради з неорганічної хімії ще можна знайти у Львові й Чернівцях. А ось спецрада з аналітичної хімії є тільки в нас, в УжНУ, а також у Київському університеті. Тобто на всю Україну їх тепер лише дві.

ЕКСПЕРИМЕНТИ

— На кафедрі неорганічної хімії з різних елементів або сполук синтезують кристали, потім їх досліджують фізично й хімічно. Якщо ви на органічній хімії, то синтезуєте нові органічні речовини, далі перевіряєте їх на біологічну активність. У майбутньому це може слугувати засобом боротьби з комахами, бур'янами або ж — лікарськими препаратами. Після того, як органіки синтезують нову органічну речовину, доводять її склад, пропонують колегам, наприклад, біологам, досліджувати ці речовини, скажімо, на стимуляторі росту.

Шлях від синтезу речовини до її використання досить тривалий і залежить від багатьох факторів. Щоб підготувати лікарський препарат для продажу, потрібно спочатку перевірити, як він діятиме на тварин. І аж потім переходять до людей. Тобто процес довгий, але це нас не лякає.

СПІВПРАЦЯ З ІНШИМИ ВИШАМИ

— Ми маємо договір про науково-технічне співробітництво з 23 науковими центрами України й за кордоном. Поляки, словаки, чехи, угорці, румуни — контактуємо з усіма. Важливі наукові партнери — Німеччина та Фран-

ція. Половина України з нами співпрацює.

ЧИМ НАЙБІЛЬШЕ ПИШАЮТЬСЯ

— Маємо колектив, який готує справді хороших спеціалістів. Про це свідчить хоч би те, що тут усі викладачі й наукові співробітники — випускники нашого факультету. Проблем із конкурсом на хімію та на екологію як не було, так і нема. Ми впевнені: ті, хто йде вчитися до нас, дійсно хочуть стати хіміками або екологами. То «не мама хотіла», бо, як правило, батьки жадають інших пріоритетів. Мода — звісно, добре, але вона проходить, а їсти хочеться завжди. І тому без хімії нам ніяк не обійтись.

ЦЬОГОРІЧНИЙ НАБІР СТУДЕНТІВ

— Ми, слава Богу, заповнили всі місця. Якщо вас цікавить моя думка, то це була така політика Міністерства. Чому? Потрібно зменшити кількість студентів на державному замовленні й відповідно кількість вишів України. Я розумію, що навчальних закладів багато, але не таким же методом економіку покращувати!? Якщо ще декілька років отак пропустимо, якщо фізики й математики не матимуть набору — утратимо значну кількість «природничиків».

Ось колайдер що робить? Там збираються фізики з усього світу, із нашого університету зокрема. Тобто «природничники» завжди були, є й будуть потрібними. Бо ж необхідно матеріально щось виробляти.

Я розумію, наша держава млода, ми ще не стабілізувалися в розвитку до такого рівня, аби було гармонійне співвідношення між усіма напрямками. Але погодьтеся: на окремих спеціальностях студентів забагато. Водночас природничі факультети втратили популярність у зв'язку з тим, що в державі слабка економіка. Якби запрацювали заводи та військово-промисловий комплекс — і фізики, і математики, і хіміки, і екологи, і біологи знайшли б собі роботу досить легко... А поки мусимо терпіти.

З усіх сил намагаємося підтримувати напрямки «Хімія» та «Екологія», бо вони дійсно потрібні Україні. До прикладу, є золото, так? Для того, щоб його добувати, обробляти й переробляти, необхідні хіміки й екологи.

На Великоберезнянщині знайшли родовище газу. Там саме потрібні наші спеціалісти. Не забувайте, якщо зробили свердловину, то її не так просто закрити назад: необхідно експлуатувати, інакше доведеться спалити. У студентські роки я бачив, як таке робили в Сибіру: набурили, а використати не змогли. Ось і «обігривають» землю-матінку. До такого призводить нестача спеціалістів.

Єлизавета ЗЕЛЕНЮК,
студентка відділення журналістики.

УЖНУ У СВІТЛИНАХ

Минуле альма-матер

Ужгородському державному університету

*Ур. Лазарь.
К. Свєдешин.
Д. П. Голубиц.*

ВХОДНИЙ
№ 823
от. 18 7-1 SP

П Р И К А З
ДО МИНИСТЕРСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ СССР
г. Москва № 1162 11 июля 1950 года

Об открытии физико-математического факультета в Ужгородском государственном университете

1. Открыть с 1 сентября 1950 года в Ужгородском государственном университете физико-математический факультет с контингентом приема на первый курс в количестве 50 человек.
2. Внести необходимые изменения в устав Ужгородского государственного университета.

Заместитель министра высшего образования СССР А. САМАРИН

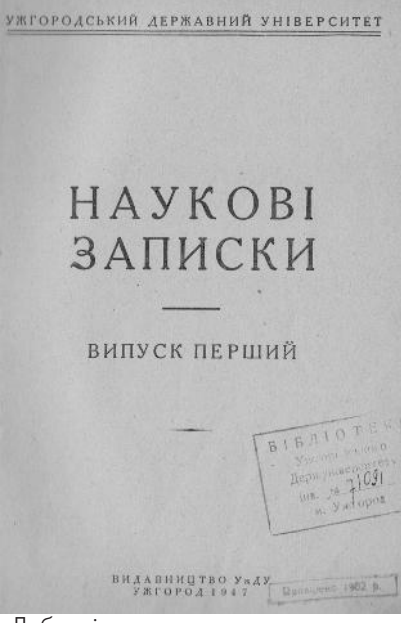
Верно *[подпись]* С. Пономарева

тпр. 35 экз.
заказ № 1736
12. УП-1950 г.
МК

Наказ про відкриття фізико-математичного факультету, 1950 р.

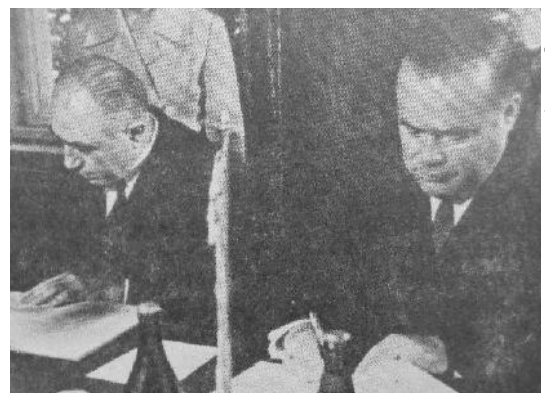
Перший випуск філологів, 1951 р.

«Дебютні»
«Наукові записки», 1947 р.

Колектив історичного факультету, 1980 р.

Підписання договору про співдружність із Новосадським університетом. Югославія, 1969 р.

Роботи на будівництві спортивного комплексу, 1965 р.

Майбутній професор Степан ФОДОР зі студентами. Біологічний факультет, 1954 р.

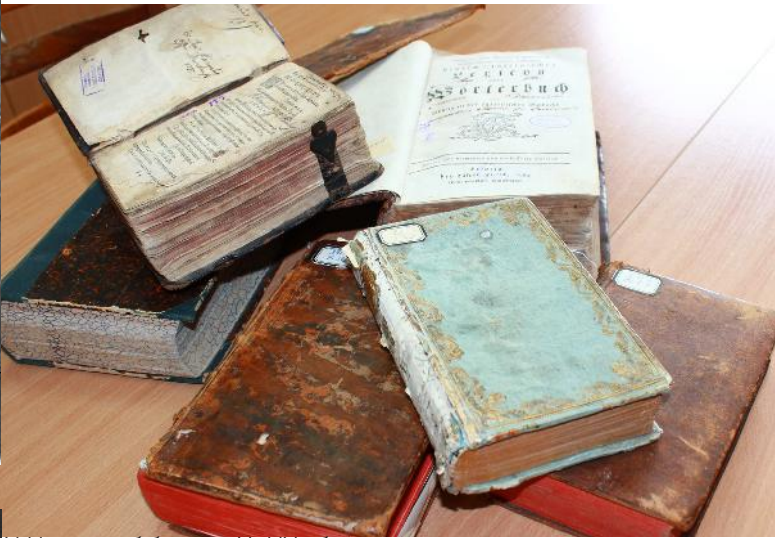
Гретьокурсьники на чайній плантації в Батумі (Грузія), 1957 р.

Світлини з архівів біологічного, математичного, історичного факультетів, видавництва «Говерла», архіву редакції.

із сучасним обнялись...

Мальовничі краєвиди поблизу університетської бази відпочинку «Скалка»

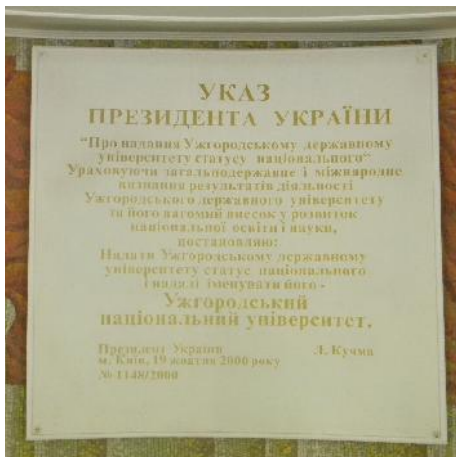
У Науковій бібліотеці УжНУ зберігається чимало старовинних видань

Ветерани війни та праці на святковій зустрічі

Оперує заслужений лікар України, професор Василь РУСИН

Указ Президента України про присвоєння УжДУ статусу національного

Жива «економічна» легенда, професор Іван МЕШКО

Археологічний музей

Чоловіча хорова капела «Боян» давно стала візитівкою альма-матер

У басейні нашого вишу

Перший випуск географів, 2011 р.

ВИХОВАНЦІ

УжНУ дав випускникам поштовх до звершень, той багаж знань, який дозволив іще вчорашньому школяру досягти успіхів у майбутньому. Вихованцями пишаються в підрозділах, котрі дають їм піввіку в життя.

Наприклад, на кафедрі землевпорядкування та кадастру, яка є відносно молодшою, її завідувач, в.о.декана географічного факультету Іван Калинич назвав декілька імен прізвищ студентів, які йому найбільше запам'яталися. Зокрема, ними виявилися Роман Пересоляк, Євгенія Тягор. Остання, до речі, закінчує аспірантуру в університеті Брно, проходила практику в

Англиї та Німеччині. Своєю чергою, Р.Пересоляк написав дисертацію за темою: «Інформаційні технології землеустрою»; він уже завершує аспірантуру й працює на кафедрі геодезії. На запитання: «Що Вам дав університет?» — молодий науковець відповів: «За період навчання в УжНУ, а також маючи нагоду порівняти з іншими вишами України, здалося, що альма-матер — саме той виш, котрий за останні декілька років зміг відкинути кайдани постійності та незмінності й стати на шлях динамічного та стрімкого розвитку. Відкриття нових прогресивних напрямків і залучення сучасних дисциплін, які визнані в цілому світі, у навчальний процес, сприятиме закріпленню нашого рідного закладу на науковій

арені, причому як у країні, так і за рубежом».

Розвиток університету залежить безпосередньо від успішного становлення факультетів та інших підрозділів, і якщо поглянути на кафедру геодезії, яка була відкрита в 2005 році й має всього шість випусків, а майже всі підготовлені фахівці в складний для країни час працюють за професією, то такий виш може вважатись одним із найкращих у державі. А ця розповідь є маленьким прикладом того, що за спільного бажання викладачів і студентів вдається досягти результатів, таких, як отримання грантів, проведення різних конференцій, написання наукових праць тощо.

Христина КОВАЛЬ,
студентка відділення журналістики.

СТУДМІСТЕЧКО

Історія студмістечка УжНУ бере свій початок із 1958 року.

Саме тоді здали в експлуатацію гуртожиток № 1. Чотириповерхова будівля коридорного типу зі 105-ма житловими кімнатами не завжди була домівкою для студентів. За словами колишнього директора студмістечка Сергія Соловйова, колись тут навчалися здобувачі фаху тодішнього факультету романо-германської філології, про що нині свідчить аудиторна нумерація кімнат. Потім гуртожиток № 1 став сімейного типу, і лише із часом сюди заселяли студентів.

Будівництво гуртожитку № 2 зі 171-ю кімнатами завершилося в 1963 році, а № 3 зі 182-ма кімнатами звели в 1966-му. Найбільший гуртожиток УжНУ — № 4 — спорудили в 1974 році на «БАМі» з 207-ма блоками, тобто з 414-ма житловими кімнатами. Того ж року, 14 грудня, із цього приводу в газеті вишу «Радянський студент» було опубліковано матеріал під назвою «З новосіллям, друзі!» У ньому автор зазначив: «Новий гуртожиток — це цілий комплекс, тут і філіал студентської бібліотеки з просторим читальним залом. Крім того, на кожному поверсі є зал для занять. В обідню перерву тепер студенту не потрібно бігти в місто — на першому поверсі відкрито їдальню, де одночасно можуть пообідати 150 чоловік, при ній є буфет і кафе. Медичний пункт, два медізолятори для хворих, кімната побутового самообслуговування, пральня — ось далеко не повний перелік усього, що мають студенти у своєму новому гуртожитку...»

Наймолодшим гуртожитком вишу є № 5, його було збудовано в 1989 році зі 182-ма житловими кімнатами. Із самого початку й до нині він — сімейного типу.

Першими жителями студмістечка УжНУ стали здобувачі фаху романо-германської філології, біологічного, медичного та філологічного підрозділів. За декілька

Одне минуле — п'ять гуртожитків

десяти років сюди поселили не одну тисячу юнаків та дівчат, тому й легенд про життя в гуртожитках існує чимало. Воднораз змінювалися й правила внутрішнього розпорядку. Спочатку на кожному поверсі щодня чергували студенти. У такий день їх звільняли від занять. Молодь виносила сміття з кухні, підмітала коридор, стежила за дисципліною протягом доби. За будь-яке порушення умов проживання відповідали саме чергові. На прохідній стояли не охоронці, а вахтери, зокрема жінки. Опівночі будівлю зачиняли, тож досить рідко хтось приходив пізніше.

Дехто з мешканців гуртожитків працював тут на посаді сантехніка, електрика, слюсаря. Також за власним бажанням студенти озеленювали територію студмістечка.

На державні іспити старшокурсники йшли червоною доріжкою, котру їм розстеляли на сходах. На вручення дипломів проводжали коменданти!

У вихідні всі разом ходили на пікнік, до кінотеатру або в кав'ярню. Однією з традицій була зустріч Нового року в гуртожитку, де студенти мали чудовий вечір відпочинку. Колись тут навіть весілля гуляли: сусідки по кімнаті робили нареченій зачіску та макіяж. Потім із нареченим виходили на вулицю, де на них чекала «причепурена» «Волга». Коменданти, котрі працюють понад 20 років, розповідають: траплялися випадки, коли доводилося няньчити дітей, бо тато з мамою йшли на заняття!

Марія Галушка працює паспортистом у гуртожитку № 4 майже 40 років; вона каже: «За час своєї діяльності зустрічала різних студентів. Із багатьма з них спілкуюся досі. Нинішні мешканці значно відрізняються від тих, котрі жили тут декілька десятиріч тому. Теперішні почувують себе вільніше. Конфліктних ситуацій на роботі не мала ніколи, бо намагаюся їх уникати. Сьогодні доводиться чи-

мало працювати — заповнювати більше документів ніж колись».

Уже із 7-ї ранку в гуртожитках працювали ідальні. Тут постійно харчувалася значна кількість студентів. Основні страви міг дозволити собі кожен, а салат і хліб давали... безкоштовно!

Цікавим фактом є також те, що в кожній кімнаті була «радіоточка». Таким чином студентський актив та адміністрація студмістечка мали безпосередній зв'язок із кожним мешканцем.

Щовечора в бібліотеці проводили творчі вечори: декламували вірші, читали газети та книжки. У гуртожитку № 4 такі заходи влаштовувала закарпатська письменниця Софія Сорока.

Стосовно самоврядування, то діяв студентський комітет. Його активісти проводили збори, де обговорювали важливі питання, навіть карали порушників. У кожному гуртожитку випускали стінгазету студкому. У ній регулярно розміщували фото кращої й гіршої кімнат, а тим, у кого помешкання було найохайнішим, давали цінні призи. Уранці представники студентського самоврядування ходили кімнатами й перевіряли, чи всі на заняттях! Якщо знаходили тих, хто спав під час навчання — робили їх фото й провчали за пропуски.

Сьогодні студмістечко УжНУ є домівкою для багатьох студентів вишу, але живе тут уже не так, як колись. Науково-технічний прогрес (зокрема винайдення мережі Інтернет) дав свій поштовх до цих змін. Тепер ми спілкуємося віртуально, а знайомих бачимо тільки дорогою в університет. Колись була традиція спалювати конспекти після сесії, а нині перед нею кричимо з вікон: «Халляво, прийди!» А ще весілля святкуємо в ресторані, та й загалом харчуємося часто поза стінами гуртожитку. Проте «романтика» його буднів і свят залишається неповторною, як і колись!

Марія ТУРЯНИЦЯ,
студентка відділення журналістики.

ОДНИМ ОБЗОРЦОМ

• ПЕРСПЕКТИВИ • Компанія JetBrains надає УжНУ безкоштовні аудиторні ліцензії для тих студентів та наставників, які відповідно опанувать чи викладають програмування (Java, Scala, Groovy, PHP, Python, Ruby on Rails, HTML, JavaScript, CSS, Sass, Less, CoffeeScript тощо).

• СПОРТ • На загальноукраїнській українській арені в американському футболі успішно виступають «Лісоруби УжНУ». Вони впевнено перемогли «Київських бульдогів» — 41:18 і незабаром зіграють у фіналі чемпіонату України.

• БУДНІ • Голова студентської профспілки УжНУ Ростислав Голванський звернувся до керівництва університету з проханням посприяти у вирішенні питання щодо оптимальної оплати за проживання в студмістечку. Віднині ця вартість для гуртожитків № 1, 2, 3 становитиме 240 грн, а в № 4 — 275 грн. У такий спосіб затверджено мінімально можливі ціни, і їх не змінюватимуть залежно від пір року.
Марія ЗЕЛІНСЬКА,
«Погляд».

Сучасний вигляд гуртожитку №1

Будівництво гуртожитку на набережній

Новий гуртожиток університету. 1974 р.

Яке студентське дозвілля в гуртожитку без гітари!?

Ось так виглядав спортивний майданчик біля гуртожитку № 4

ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

За сім десятиліть наш ВНЗ значно розширив свої масштаби: відкривав нові факультети, кафедри, налагоджував міжнародні зв'язки, проводив наукові конференції, підписував домовленості, а останнім часом намагається йти в ногу з європейською системою освіти. Але все, без сумніву, для альма-матер колись було вперше.

Так, наприклад, у 2009 році відбулася дебютна виробнича практика студентів-стоматологів за межами нашої держави. Стоматологічний факультет — наймолодший у виші, адже був створений неповних 10 років тому відповідно до рішення вченої ради від 31 серпня 2006 р.

Заступник декана з виховної роботи, асистент кафедри хірургічної стоматології, щелепно-лицевої хірургії та онкостоматології П.Брехлічук народився у Львові, а виріс на Закарпатті, у Рахові. Фахівець залишився працювати в ужгородському виші, щоб передавати знання та досвід молоді краю, який уже став рідним. Саме Павло Павлович — один із керівників першої практики здобувачів стоматологічного факультету в УжНУ — розпо-

Усе було вперше.

У стоматологів теж!

вів «Погляду» про її особливості: «Узагалі студентська виробнича практика проходить за двома рівнями. На базі лікарень, поліклінік нашого закладу набувають досвіду всі майбутні стоматологи, і лише обрані за сумлінне навчання, активну наукову чи громадську діяльність молоді люди отримують можливість пройти стажування ще й поза межами України.

Слід зазначити, що наш факультет — перший в Україні, що забезпечив своїм спудеям можливість удосконалювати професійні навички в країні Східної Європи, зокрема в Словаччині. Зазвичай, успішні юнаки й дівчата їдуть на таке навчання в липні після 3 курсу, а триває воно 2—3 тижні. Живе молодь там у гуртожитку, ще більше таким чином відчуваючи на собі закордонне студентське життя. Керують практикою в основному двоє чи троє викладачів із нашого факультету й така ж кількість наставників зі Словаччини. Захист результатів стажування відбувається вже в Україні. У 2009 році вперше, пам'ятаю, поїхало 12 студентів. Шестеро з них — у Кошице, до університету Павла Йожефа Шафарика, решта практикувалася в місті Чадца на базі приватного стоматологічного центру

«Петрамед». Студенти слідували за роботою кваліфікованих колег і навіть асистували їм. Оскільки кожна держава має свої методики лікування, ми дуже задоволені, що мали можливість перейняти їх досвід, обмінятися підходами до вивчення стоматологічної науки. Молодь обстежувала хворих, одночасно стажувалася з місцевими здобувачами фаху. Після таких поїздок ми продовжуємо підтримувати зв'язки зі словацькими колегами. Про це свідчить щорічне проведення спільних студентських науково-практичних конференцій, організація заходів, пов'язаних із популяризацією правил гігієни тощо. Я вважаю: можливість проходити практику на такому високому рівні — значний стимул до навчання для наших юнаків та дівчат», — зазначив П.Брехлічук.

За першою практикою була друга, третя... Найкращі факультетські активісти їздять за досвідом до західних партнерів щороку. Випускник стоматологічного підрозділу, а нині лікар-інтерн Роман Маруха поділився враженнями та спогадами про час перебування на стажуванні за кордоном у 2014 році: «Мені пощастило поїхати в сусідню державу завдяки активній науковій діяльності факультету. За період

СТУДЕНТСКА ЛІТНЯ ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
(Словацька Республіка, Кошице, 2009 р.)

проходження виробничої практики нам дали можливість відвідати всі відділення клініки та спостерігати за роботою фахівців. Це, я вважаю, було для нас корисним досвідом. Згадую, у Чадці надзвичайно тепло приймали, українську групу. Керівник приватної клініки «Петрамед» Петер Дзупа зумів гармонійно поєднати практику з відпочинком і розвагами, старався зробити наше перебування в Словаччині незабутнім. Ми переймали досвід у провідних лікарів клініки. Крім цікавого навчання,

яке тривало в дві зміни, їздили на екскурсії, улаштували в гуртожитку вечірки, співали пісень. Під час зустрічей усі студенти й лікарі дуже зблизилися та подружилися. Ці дні залишаться в моїй пам'яті назавжди».

А тим часом студенти з нетерпінням чекають нової практики. І в її літописі буде вписано, без сумніву, нову, але, віряться, таку ж успішну сторінку...

Олеся МАТІЙ,
«Погляд».

ВИДАВНИЧЕ

Корабель часу щоразу ближче підпливає до ювілею Ужгородського національного університету. Сім десятків років виш долав чимало «рифів» на шляху становлення. Та й не завжди на «морі» освітніх нововведень, в унісон із якими рухався УжНУ, панував штиль... Із кожним кроком, що наближає до свята, намагаємося змонтувати в пам'яті основні віхи формування альма-матер. Як батьків пізнають за вихованням дітей, так і університет — за його підрозділами. Тож розповім біографію ще однієї вагомості для ВНЗ складової — видавництва.

«Народилася» невеличка друкарня з ручним набором трішки пізніше ніж власне УжНУ, у 1946 р. «Виростала» під опікою тодішнього Міністерства вищої освіти УРСР. А професійну діяльність розпочинала не з новітніх технологій, а машиною «Планета» й іще одним таким же обладнанням, проте альбомного типу друку, та різальним верстатом. Скромно, однак чого слід було очікувати в період, коли ще не всі оговталися від війни?..

Видавництво слугувало потребам університету: друкувало наукові, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, різні завдання для студентів, офіційні документи, а з 1951-го — і щотижневик «Радянський студент» (до 1952 р. мав назву «За більшовицькі кадри»). Цікаво: уже на другому році існування вийшли у світ 1-й випуск «Наукових записок», «Короткий визначник рослин Закарпаття», «Тези доповідей першої наукової сесії» (про підсумок дворічної дослідницької роботи у ВНЗ).

Загальновідомо, що для повноцінного розвитку дитини необхідно створити відповідні умови. Оскільки потужність друкарні вишу становила тільки близько 100 друкованих аркушів на рік, далеко не всі роботи науковців могли бути опублікованими. Це, власне, і стало детонатором відкриття університетського видавництва, яке б самостійно випускало відповідні праці (адже свого часу доводилося просити допомоги в інших вітчизняних установ).

Незадовго до проголошення незалежності України, у грудні 1990-го року, на базі ротарпінтної дільниці та новопридбаного комп'ютерного видавничого комплексу заснували видавництво

Під звуки друкарського барабана:

Як народилася й чим живе «Говерла»

Директор Василь ДЬОРДЯЙ, інженер-комп'ютерник Олександр ІВАНОВ та друкар Василь ПЕТИШКО працюють над черговою продукцією

УжДУ. Перший радянський ксерокс «Ера» дозволив виготовляти друкарські форми для офсетних машин «Ромайор» електротрафарічним шляхом. Згодом створили друкарські набори гальванічним способом, що значно покращило якість поліграфічної продукції. Перехід на новішу технологію — різьблені друк — збільшив оперативність видань і покращив умови для працівників.

Асоціативну назву з найвищою вершиною Українських Карпат друкарня отримала в 2006-му, коли ввійшла до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво Зт № 32 від 31 травня 2006 року, видане відділом преси, інформації, видавничої діяльності та книгорозповсюдження Закарпатської облдержадміністрації). Тож наступного року святкуватиме 10-річний ювілей.

Нині в «Говерлі» функціонують два відділи: редакційно-видавничий (вул. Заньковецької, 89 А) та виробничо-поліграфічний (Капітульна, 18). Начальник першого з названих підрозділів Андріана Бродич згадує: «Своїм становленням відділ завдячує директору Навчально-наукового інституту євроінтеграційних досліджень Івану Артьому, який спочатку офіційно здійснював кураторську діяльність, а нині керує, так би мовити, за звичкою. Завдяки йому вдалося значно зміцнити матеріально-технічну базу підрозділу, удосконалити процеси роботи над книжкою, унаслідок

людей, приміром, як на великих фірмах. Та своєрідний «конгломерат» редакційно-видавничого відділу «Говерли» ніколи не мав більше ніж п'ять ставок. Це ще одна особливість друкарні альма-матер. Тут трудяться особистості, котрі черпають естетичну насолоду від того, що долучаються до створення книжки, ті, хто глибоко цінує інтелектуальну працю авторів: провідні спеціалісти Тетяна Алексеева, Ольга Гурчумелія, Марія Іванова, Людмила Середа, оператор розмножувальної техніки Володимир Бродич. До їхніх обов'язків уходять усі основні етапи виходу видання на широкий загал, зокрема коректура, правка, формування макетів, розробка дизайну, упорядкування бібліографічних покликань відповідно до стандарту, удосконалення рубрикації, отримання ISSN тощо.

За минулий і частину цього року в редакційно-видавничому відділі завершили, відредагували, словом, повністю опрацювали 10 монографій, 65 навчальних посібників, 170 методичних розробок, 12 випусків збірника «Міжнародний науковий вісник», 10 збірників наукових праць «Геополітика України: історія та сучасність». Крім того, підготували до друку чимало допоміжної продукції: журнали реєстрації, анкет, різних посвідчень, щоденників для практики, бланків для грамот тощо.

Повноцінне функціонування видавництва неможливе й без виробничо-поліграфічного відділу, який охоплює 5 дільниць: додрукарської підготовки, виготовлення

чого з тиражування допоміжної друкованої продукції відділ переорієнтувався на додрукарську підготовку та випуск невеликих накладів монографій і навчально-методичних посібників викладачів університету, періодичних видань. Оскільки самостійно виготовляємо оригінал-макети, розробляємо дизайн, можемо заощадити чимало як бюджетних, так і авторських коштів».

...Власний «музичний твір» відіграє друкарський барабан, шелестять аркуші паперу, пахне свіжою фарбою, клеєм. Здається, тут повинно б працювати чимало

Ірина ЦИГАК на проволочкошвейній машині готує залікові книжки

офсетних форм, друкарську, палітурно-брошурувальну та безшвейного скріплення книжкових блоків. «Саме в цьому підрозділі «народжуються» наукові вісники вишу (серії «Фізика», «Математика і інформатика», «Економіка», «Біологія», «Історія», «Хімія», «Географія. Землеустрій. Природокористування», «Медицина», «Педагогіка. Соціальна робота», «Філологія. Соціальні комунікації»), наукові збірники «Карпатика» та «Сучасні проблеми мовознавства і літературознавства», збірники наукових праць студентів, матеріали конференцій. До того ж забезпечуємо потреби університету в акцидентній та журнальній продукції для приймальної комісії, навчального відділу, бухгалтерії, студмістечка, військово-мобілізаційного відділу», — зазначає провідний спеціаліст виробничо-поліграфічного відділу Богдан Досяк. Також тут працюють директор видавництва, кандидат фізико-математичних наук, старший науковий співробітник Василь Дьордяй, інженери Василь Петішко (друкар), Олександр Іванов (оператор комп'ютерної верстки), Едіта Компанієць, Олена Єлісеєва (працівники палітурно-брошурувальної дільниці), Валентин Казаков (художник-дизайнер книжкової графіки), техніки Ірина Цигак (палітурно-брошурувальна дільниця) і Станіслав Жуков (оператор-універсал комп'ютерної верстки). Від них залежить не тільки якість видань, а й кошторис.

...Тим часом друкарський барабан невтомно, мов на фортепіано, переставляє «руки», і далі «граючи» свою «мелодію» під аккомпанемент шелесту аркушів. Різограф, дуплікатор чи «Ромайор» старанно виконують покладену на них місію. У повітрі завис густий запах поліграфічної фарби. Так працівники «Говерли» й зустрічають 70-річчя Ужгородського національного університету, а також сподіваються, що корабель часу успішно подолає «рифів» застарілої техніки й доведе в майбутньому сучасне обладнання, яке допоможе видавництву стати на щабель вище в плані модернізації й відкриє ширші перспективи!

Мирoslava ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ

За інженерами – майбутнє!

Заснована ще в 1992 році, кафедра приладобудування інженерно-технічного факультету сьогодні активно здійснює науково-дослідну роботу.

Студенти засвоюють навички майбутньої професії на базі створених навчальних лабораторій. Це чи не найбільший технічний майданчик університету: тут вивчають електроніку, електротехніку, метрологію, мікропроцесорну техніку, автоматизацію, сенсорну техніку за допомогою приладдя, яке забезпечене сучасними програмними продуктами.

Не дивно, що за такого високого рівня оснащення випускники факультету, як правило, легко адаптуються до умов реального виробничого процесу. Декан ІТФ, а за сумісництвом і завідувач кафедри приладобудування Іван Туряниця каже, що студенти 4 — 5 курсів

є затребуваними працівниками й успішно працевлаштовуються на підприємствах. Зокрема, провідні заводи області «Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед», «Ядзакі Україна», «Флекстронікс» неодноразово знаходили професійні кадри саме серед вихованців, яких готує зазначений підрозділ і загалом ІТФ. Така ж співпраця сприяє покращенню матеріально-технічної бази вишу. Скажімо, за останні декілька років кафедрі передано обладнання на суму близько 700 тис. грн.

Поруч із практичною роботою здобувачі фаху активно займаються науковою діяльністю: розробляють і конструюють моделі приладів. Це клопітка праця, яка вимагає максимальної точності та зосередженості.

Серед здобутків молодих інженерів — проектування приладів екологічного контролю (вимірювання викидів автомобільного транспорту, побутового газу в житлових приміщеннях, радіації), приладів для

визначення температури на значній (1—2 км) відстані від об'єкта. Розробки є вкрай необхідними, адже модернізований принцип їх роботи дозволяє уникати шкоди для здоров'я людини. На жаль, за відсутності державного фінансування ці прилади існують лише в модельному варіанті. За словами студентів, виготовлення власним коштом сьогодні невиправдане, адже тільки одна мікросхема сягає близько 200 грн. Декан факультету впевнений, що за належної матеріальної підтримки реалізація розробок принесе значну користь суспільству.

Окрім цього, на кафедрі працює студентське конструкторське бюро «Прилад», а також щорічно тут проводять студентські науково-практичні конференції. Таким чином майбутні фахівці підготовлені й до роботи в галузях економіки, приладобудування, управління, логістики.

Валерія ЛАДАНИ,
студентка відділення журналістики.

НОВОВВЕДЕННЯ

Від традиційності – до інноваційності:

Бібліотека зробила черговий крок вперед

Книгозбірня УжНУ щоразу чекає припливу новітніх технологій, щоб гармонійно влитися до океану модернізації, адже й вона вносить вагому лепту у формування іміджу альма-матер. Тим паче, є ровесницею вишу, пережила з ним чимало, а отже — уміє скерувати в правильне русло, аби рухатися за течією до вдосконалення.

Віднині комп'ютеризовано ще один відділ бібліотеки — гуманітарної літератури, що знаходиться на 4-му поверсі головного корпусу ВНЗ. Незважаючи на неймовірну літню спеку, працівники книгозбірні відкрили повний електронний каталог підрозділу, створивши значну базу, яка нині налічує майже 72 тис. матеріалів. Як згадує директор НБ УжНУ М.Медведь, на абонементі тимчасово розмістили комп'ютери — і почали роботу. Встигли до 1 вересня, хоч не тільки вносили книги до спеціального реєстру, а й перевіряли наявність усіх видань, клеїли штрих-коди тощо.

Із перших днів навчального року запровадили нову систему видачі підручників для студентів. Заповнивши відповідну заяву, інформація про читача за кілька хвилин була в електронній базі, і замість паперових формулярів та численних підписів користувач тільки придумував пінкод, за яким брав необхідну навчальну літературу. А ось повернення книжок здійснюватиметься лише скануванням відповідного коду.

Отримуючи підручники в незвичний спосіб, за словами Марії Миколаївни, ніхто з юнаків та дівчат не відмовився від переходу до інновації, жоден не просив видати потрібний матеріал традиційно. «Усі були раді, адже бачили, що немає черг, швидко відбувається процес обслуговування, необхідна інформація зберігається на сервері. Для бібліотеки таке нововведення — велика зручність. Ми відслідковуємо користувача одночасно в кількох місцях: читальній залі, відділі економічної літератури, а сьогодні — ще й у гуманітарному. Програма показує, де і яке видання взяв читач. Таким чином буде лег-

ко визначити, хто що заборгував книгозбірні. Це значно спростить процедуру підписання обхідних листів», — додала М.Медведь.

Ідентифікаційний код для можливості користування ресурсами — студентський квиток. Традиційними документами послугуватимуться хіба юнаки й дівчата, котрі здобувають фах на заочній формі; у них посвідчення про навчання у виші має форму книги; natomiast «стаціонарники» використовують пластикові студквитки, які дозволяють легко зчитувати інформацію про користувачів.

Зазвичай, інвентаризацію проводять упродовж 5 років, а працівники НБ УжНУ зробили козальський рекорд — уперше за надскладним завданням за... три місяці. Недарма Марія Миколаївна порівняла колектив із вулком, де кожен, мов бджілка, старався задля спільної мети.

В оновленому відділі здійснили комп'ютеризацію унікальної, іще не дослідженої колекції О.Рудловчак (матеріали привезли на зберігання зі Словаччини). Презентацію запланували на 30 вересня — День бібліотекаря. Цікаві монографії, замітки, фотоплівки (тобто грандіозний обсяг літератури) послужать темами дисертаційних розробок у краєзнавчій сфері.

За три місяці книгозбірня відкинула дещо застарілі, традиційні підходи й рухається за інноваційним вектором розвитку. «Усе це — завдяки старанності працівників. Приємно, що виходимо на новий рівень бібліотечної роботи. Надіюсь, і далі вдосконалюватимемося. А ось якби мали ще більше комп'ютерної техніки, то результати були б не на 100, а на 150 відсотків вищими», — зауважила М.Медведь.

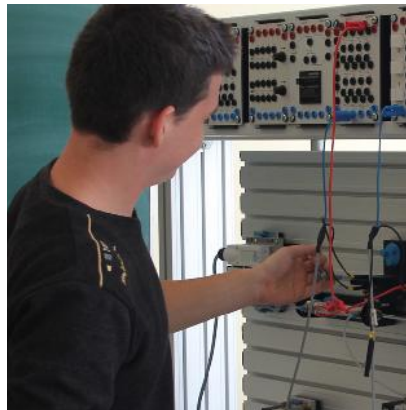
Відродно: торік першим потужним кроком стала комп'ютеризація відділу економічної літератури, який налічував 20 тис. записів. Нині оновлено ще один підрозділ, із майже в чотири рази кращими показниками. Тим паче, за короткий проміжок часу. Ось такий він, черговий подарунок до 70-річчя вишу... І до професійного свята, із яким щиро вітаю всіх працівників книгозбірні!

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Дипломні проекти випускників під «батьківським» оком декана Івана ТУРЯНИЦІ

На занятті п'ятикурсників із дисципліни «Комп'ютерні технології і програмування технологічних процесів»

У лабораторії гідропневмоавтоматики

Старший лаборант Вячеслав МАТЬОЛА (праворуч) у роботі на токарному верстаті з трьохкурсниками

СПІВПРАЦЯ

Кожен вищий навчальний заклад прагне якісного рівня роботи у відповідних галузях, висококваліфікованих фахівців і, звісно, відмінної репутації з-поміж інших вишів не лише країни, а й усього світу. Сьогодні УжНУ посідає пріоритетне місце серед вітчизняних ВНЗ із питань міжнародної співпраці. Це означає спільну діяльність для реалізації взаємної мети. Іншими словами, така робота полягає в наполегливих зусиллях обох сторін, які за допомогою обміну інформацією чи навчання досягають консенсусу.

Ініціатором міжнародного співробітництва є конкретний виш, зокрема його викладачі, співробітники, студенти, котрі відвідують конференції, а пізніше сприяють розвитку установлених зв'язків уже на рівні вишу. На таких заходах присутні представники керівництва ВНЗ різних країн для того, щоб обговорити певні спільні напрями діяльності.

Нині в УжНУ налічується понад 90 угод, підписаних з університетами 17 країн світу. «Це дуже важлива обставина, адже такі заходи повинні мати під собою певну правову основу. Щоб ці домовленості не були простими папірцями, ми й намагаємося започаткувати чи то обмін студентів, чи то наукове співробітництво, чи то спільне видання праць. Кількість зацікавлених країн у співпраці з УжНУ свідчить про його

міжнародний авторитет», — переконана проректор із науково-педагогічної роботи УжНУ, професор Мирослава Лендзель.

Якщо говорити про якісь практичні кроки, то почали активно діяти заходи академічної мобільності. Наприклад, для вищих навчальних закладів України починає роботу стипендіальна програма польського уряду «Erasmus+». Цей проект має дзеркальну функцію, тобто якщо наші студенти їдуть за кордон, то відповідно очікуємо студентів чи викладачів із тієї ж країни в нас. Сьогодні Ужгородський університет має 17 підписаних угод із європейськими вишами про обмін юнаків і дівчат протягом одного семестру. Це означає, що наша молодь може отримувати стипендію в межах Європейського Союзу. Такий обмін вимагає добросовісної підготовки молоді, адже вона повинна пройти певний відбір. За власним бажанням подає заявки; далі — проведення тестування щодо володіння англійською, тому що угода передбачає необхідність знання інтернаціональної мови.

Також до уваги беруть успішність здобувачів фаху. Програму реалізують мовою тієї країни, до якої вирушають студенти, або англійською, адже потрібно вільно спілкуватися в іншій державі.

На другий семестр діятиме більше угод, а цієї осені розпочинається відбір претендентів відповідно до інших домовленостей. Безкоштовно навчатися можна також у Польщі, Поморській академії (Слупськ). Уже понад 70 юнаків і дівчат відвідали або планують брати участь у цьому

проекті з таких напрямків, як «Історія», «Біологія», «Інформатика». «На нещодавній нараді вирішили, що ВНЗ оцінюватимуть за тим, чи вони створюють можливості навчання для своїх вихованців за кордоном. Отож є стимул започаткувати ефективні контакти у сфері наукового співробітництва. У контексті сказаного доцільною є угода між університетом та Європейською дослідницькою радою про надання обладнання для проведення наукових експериментів. Таким чином фізики використовуватимуть пристрої для проведення дослідів», — уточнює Мирослава Олександрівна. Ідеться також про залучення наших науковців до програми «Горизонт». Це проект, який підтримує дослідження в європейському науковому просторі, і не тільки. В УжНУ створено відділ, який надає консультації в галузях здоров'я людини й біотехнологій та водночас допомагає нашим науковцям писати проекти.

В основному для європейських ВНЗ міжнародна співпраця теж є неабияк важливою. Щоб мати достойне фінансування від ЄС, іноземні виші повинні довести, що є відкритими для студентів своїх та сусідніх країн. Сказане стосується й України. М.Лендзель стверджує: «Ми відчуваємо, що європейські партнери зацікавлені в такій співпраці. У кожному університеті є така сфера, у якій він співпрацює найуспішніше. Якщо говорити про співробітництво з польськими та угорськими вишами, то це галузь освіти; якщо, наприклад, брати до уваги Італію,

то більше йдеться про наукове спрямування».

Для успішної співпраці та відповідних результатів у досягненні мети багато що залежить від особистої комунікації, навіть певної наполегливості. «До контактів з УжНУ заохочували Пардубицький край, і на перший погляд здалося, що тамтешній університет не зацікавлений у такому співробітництві, але вдалося розробити угоду з цим вишем, і після розмови з ректорами виявили ряд питань, якими перейнялися обидві сторони. Установа має найпотужніший у Чеській республіці хіміко-технологічний факультет, а ми водночас пишаємося хорошим колективом свого хімічного підрозділу», — уточнює Мирослава Олександрівна.

«Усі студенти, які беруть участь у міжнародній співпраці, є надзвичайно задоволеними, адже це неабиякий досвід, здобутий за кордоном. Завжди юнакам і дівчатам дещо боязко їхати до зовсім незнайомої країни, адже доводиться стикатися з новим та іншомовним середовищем. Але незважаючи на це, наші студенти цілком нормально себе почувають у чужій державі. Заради молоді ми укладаємо різні угоди та орієнтуємося на сучасні європейські тенденції. Адже потрібно розширювати можливості, щоб здобувачі фаху могли обмінюватися досвідом, полегшували свою працю», — зауважує Оксана Свеженцева, начальниця відділу міжнародного освітнього та наукового співробітництва УжНУ.

Практика довела, що сту-

Обличчям до світу

денти самі зацікавлені в таких обмінах, бо мають можливість підвищити рівень знань іноземної мови, порівняти себе з ровесниками з інших країн, набути практичних навичок. Є випадки, коли молодь, яка навчалася семестр у Слупську, вступала навіть до магістратури Поморської академії.

Загалом керівництво нашого закладу цілком задоволене такою міжнародною співпрацею. Але кажуть: як би добре не було зроблено, потрібно старатися ще краще! Нині перед університетом відкривається чимало перспектив, але слід іноді долати нашу інертність, лінь, дивитися творчо, ліберально на академічну мобільність, не боятися відпустити студентів навчатися за кордон і відповідно зараховувати результати їх праці за рубежом — ось тоді справді здобудемо вагомий результат. Зрештою міжнародне співробітництво — клопітка робота не лише ректорату, а й викладачів і студентів. Усі, хто організовує конференції, укладає угоди із закордонними партнерами, створюють можливості для такої праці, а далі все в руках у нас, конкретних представників великої університетської родини.

Богдана МАГАС,
студентка відділення журналістики.

НАУКОВЕ

Українські медіа

на «конференційному» рівні

Гості конференції — професори: Володимир РІЗУН (Київ), Олена ТКАЧЕНКО (Суми) та Володимир ОЛЕКСЕНКО (Херсон)

Ужгородський національний університет приймав у своїх стінах учасників Всеукраїнської наукової конференції: «Українські медіа в європейському інформаційно-комунікаційному просторі: історія, стан, перспективи».

професор Ю.Бідзіля та співголова оргкомітету, почесний гість конференції, професор, директор Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка В.Різун.

Відтак науковці виголосили доповіді, присвячені актуальним проблемам журналістики. Питання стосувалися діяльності традиційних та новітніх медіа крізь призму загальноєвропейського досвіду, історії журналістики та публіцистики як складової національної культури, теорії медіакомунікації, особливостей мови ЗМІ в синхронному й діахронному аспектах, журналістики та реклами, PRy та зв'язків із громадськістю.

Окрім плідної праці, організатори подбали про туристичну складову конференції.

Агнеса САБЕЛКО,
студентка відділення журналістики.

НОВІ ВИДАННЯ

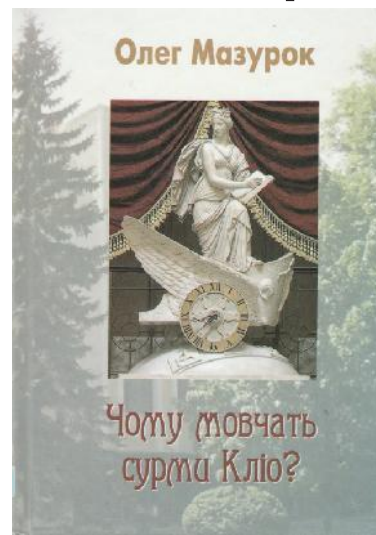
В Ужгороді вийшла друком книжка професора Олега МАЗУРКА «Чому мовчать сурми Клію? (Анатомія фальсифікації історії та історіографії Закарпаття. Фрагменти)».

Видання приурочене до 70-річчя історичного факультету Ужгородського національного університету й у такий спосіб стало хорошим подарунком до ювілею як рідного підрозділу, так і альма-матер загалом.

Автор присвятив книжку «усім дослідникам історії Закарпаття, хто завжди боявся брехні і ніколи не боявся правди, не був заручником кон'юнктури і фальшивомонетником у Науці, не лукавив перед читачами і власним сумлінням, не борсався в брудних баюрах ярмарку марнославства — бувшим, нині сущим і прийдешнім».

О.Мазурок як дослідник наголошує: учений-історик повинен щонайменше морально відповідати перед читачами, наукою, суспільством за сказане й написане слово. Стрижнева думка видання — любов до Вітчизни повинна зіставлятися з дотриманням правди життя. Науковець також з'ясує, чому до тепер відсутня історія краю, яка б відповідала сучасним вимогам і реаліям.

Із праць істориків

Хто візьме книжку до рук, то довідається про «l'idee fixe Дмитра Данилюка», у чому суть заклику: «Історики, не псуйте легенду фактами!», отримає відповідь на запитання: «Давньоруські літописи — що це таке? Або: «не в ногу» і «ліва — права». До уваги читачів ще розділи «Ії Величність Цитата. Або: «Ultima ratio regum», «Finita la kommedia. Або: Veni, Vidi, Vici», «Атланти і Каріатиди. Або: «історіографічна» «школа байкарів». Крім того, видання доповнили напрацювання Сергія Федаки

(«Поема про романтичну юність нашої історіографії»), Юрія Данильця («Д.Данилюк. Історична думка на Закарпатті епохи національного відродження (кінець XVIII — середина XIX ст.»), Іллі Поповича («Історія рідного краю — важливий засіб патріотичного виховання молоді») і Мирослави Гараздій («Дмитро Данилюк: «Лейтмотив життя — це праця»).

Пропонована книжка стане в нагоді студентам і всім тим, хто цікавиться її величистію Історією.
Наталія БІЛЕЙ,
студентка відділення журналістики.

СПІВПРАЦЯ

Пріоритетним напрямком розвитку УжНУ є наукова діяльність, і саме ця складова — дзеркало альма-матер, екстраполятор набутків ВНЗ. Звісно, під час проведення моніторингу вітчизняних вишів урахувують навчальний процес, фінансову відкритість, адміністрування сайтів тощо. Та наріжним каменем є власне дослідницькі досягнення, завдяки яким Ужгородський національний посідає високі позиції в консолідованих рейтингах.

У нинішній період запаморочливого технічного прогресу у світі більшу популярність мають не винахідники й раціоналізатори, а провідці, гадалки... Тому слід віддати належне тим, хто не тільки вміє прогресивно мислити, а й, незважаючи ні на що, упродовжувати новітні тенденції на благо держави, щоб хоч трохи зменшити дисонанс сформованих у суспільстві хибних стереотипів. Університети діють саме за принципом індукції — створюють інтелектуальний імідж країни. УжНУ почесно виконує цю місію.

Науково-дослідна частина — підрозділ, де консолідують свої напрацювання такі відділи: організації науково-дослідної роботи, науково-технічної інформації та патентно-ліцензійний. На останньому, власне, і зупиню увагу.

Відділ патентно-ліцензійного забезпечення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності був сформований 1973 р. Допомагає авторам у проведенні відповідних досліджень на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, здійснює правове регулювання об'єктів інтелектуальної наукової власності, методичне керівництво, формування й поповнення патентного фонду тощо. Із 1987 р. в підрозділі працює провідний інженер О.Кевпанич, котра показала підшивки з патентами на винахід та на корисну модель. Цікаво, що перші вважаються дійсними впродовж 20 років, а останні — 10. До 2006-го Деклараційний патент на корисну модель видавали тільки на 5 років. Одарка Михайлівна філігранно відбирає документи й розповідає: «Із 2002-го постійно організовують загальноукраїнський конкурс «Винахід року».

Не навчанням єдиним, або Винахідники як дзеркало університету

Ігор СТУДЕНЯК: «УжНУ — один із найбільших патентовласників»

Одарка КЕВПАНИЧ майже 30 років вірно «служить» університетським винаходам

І в радянські часи, і сьогодні винаходи залишаються винаходами!

Тепер не відбувся у зв'язку з війною. Наші дослідники постійно посідають призові місця. Торк «Кращий винаходом року в Закарпатській області» визнано «Спосіб оцінки ефективності лікування бісепрололом хворих на ішемічну хворобу серця зі стенокардією та артеріальною гіпертензією з порушенням діастолічної функції лівого шлуночка за «гіпертрофічним» типом» (патент на винахід № 102703); автори: Михайло Бичко, Олена Плиська; патенто-власник — ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Також допомагаємо науковцям, котрі приносять заявки на винахід. Оформлюємо документи згідно зі стандартом, надсилаємо до Києва для проведення експертизи, відтак чекаємо рішення про видачу патенту і, власне, на нього».

О.Кевпанич щодня виконує колосальну роботу. Адже крім перерахованого, ще й готує довідки для аспірантів, веде «Книгу обліку патентів України, одержаних співробітниками Ужгородського національного університету», де зазначає номер, заявку патенту, ініціали автора, кафедру, на якій він працює, та назву дослідження. За радянських часів у таких журналах не дозволяли вказувати тему, якщо вона входила до переліку заборонених, а записували коротко — «Спецтема». І вагома подорож: патенти з'явилися тільки після проголошення незалежності України, до того існували авторські свідоцтва.

У 1970-х рр. одними з перших, кому видали авторські свідоцтва, були Степан Хрипак та Іван Смоленка з хімічного факультету УжДУ. А дебютні документи на винахід

нового зразка після розпаду Радянського Союзу в нашій альма-матер отримали Юліан Височанський (фізичний факультет, 1995 р.), Йосип Балог (хімфак, 1996), Борис Шарга (фізичний факультет, 1996), Михайло Лазорик (медфак, 1996).

Загалом науковці університету оформили та одержали 28 ліцензійних договорів. Найбільшу кількість із них здобув доцент медичного факультету М.Лазорик — 15, професор біологічного факультету В.Комендар — 3. Крім того, серед природничників варто відзначити винахідників: О.Шуаїбова, І.Шевчу, О.Миню, Л.Шимона, Д.Блецкана, О.Малініна, І.Студеняка, В.Козубовського (фізичний факультет), С.Чундака, І.Зимомрю, Я.Базеля, В.Лендела, Л.Трапезнікову, М.Сабова, І.Барчія, Є.Переша, О.Кохана, М.Сливку,

А.Козьму (хімічний), О.Ганич, В.Шимона, М.Бичка, В.Пантя, А.Шерегія, Р.Сливку, О.Корчинську (медичний), В.Ніколайчука, В.Пантя (біологічний), Ю.Жигуца, Ю.Скибу, І.Опачка (інженерно-технічний), І.Чопея (факультет післядипломної освіти) та багатьох інших. Заслуженими винахідниками України стали професор кафедри аналітичної хімії І.Балог (1995 р.), професор кафедри хірургічних хвороб (із курсами онкології й рентгенодіагностики) Ф.Теличко (1995 р.), професор кафедри фізичних основ мікроелектроніки М.Довгошея (1996 р.), професор кафедри аналітичної хімії Я.Базель (2006 р.), доцент кафедри факультетської терапії М.Лазорик (2008 р.), професор кафедри онкології (з курсом радіаційної медицини та реаніматології) А.Русин (2009 р.), доцент кафедри неорганічної хімії Ю.Цмур (2010 р.), професор кафедри факультетської терапії О.Лемко (2014 р.). У 2014 р. до Державного департаменту інтелектуальної власності надіслали 59 заявок на видачу патентів України на винахід (25) і корисну модель (34). Також торік співробітники УжНУ запропонували 5 раціоналізаторських ідей.

Проректор із наукової роботи УжНУ, професор Ігор Студеняк зауважив: «Нині Ужгородський національний університет є одним із найбільших патентовласників із захисту оригінальних технічних рішень серед вищих навчальних закладів України. За роки діяльності патентно-ліцензійного відділу одержано понад 900 охоронних документів на винаходи. Найбільшу кількість документів на правову охорону на винаходи мають науковці фізичного факультету — 385, хімічного — 208, медичного — 157, біологічного — 41, інженерно-технічного — 19, факультету післядипломної освіти — 11, математичного — 9, стоматологічного — 3, фізичного виховання і спорту — 2».

Дослідники альма-матер роблять усе, щоб бути її дзеркалом, від якого відбивалися б здебільшого світлові промені успіху й не розсіювалися в різні напрямки. Для цього, як відомо, слід знайти гладку поверхню (тобто вдосконалити базу для нових напрацювань) та високий коефіцієнт відбиття речовини, із якої виготовлене дзеркало (себто фаховість, освітній рівень). Недарма кажуть, щоб створити поверхню для відображення, необхідно зменшити обсяг поглинутого світла, натомість збільшити кількість останнього, коли воно відіб'ється від поверхні...

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

ЗОВСІМ ЮНІ

ФСН, або «Файний» суспільний факультет

Молода, але така вже дуже ФСНівська «родина»

Факультет суспільних наук — один із найновіших в УжНУ. Адже був створений 1 березня 2006 року. Спочатку функціонували кафедри політології, соціальної роботи, філософії, педагогіки та психології. Згодом структура ФСН змінилася, і нині в його складі діють чотири підрозділи: соціології і соціальної роботи, політології і державного управління, психології та філософії.

Першим обов'язки декана виконував Василь Керецман, а 2007 р. факультет очолив доцент Юрій Остапчук. За 9 років свого існування ФСН зробив чималий крок у своєму зростанні, успішно здійснюючи підготовку політологів, держуправлінців, психологів і практичних психологів, фахівців із соціології та соціальної роботи. Колектив веде активне й різноманітне життя. Так, зокрема, забезпечують діяльність Соціально-психологічної служби УжНУ, спільно з Гендерним освітнім центром при нашому університеті та Коаліцією з попередження насильства в сім'ї долучилися до проведення міжнародної акції «16

днів протидії гендерного насильства». Її метою є привернення уваги студентів та викладачів, державних установ і громадських організацій до проблем насильства в сім'ї й торгівлі людьми. Такий захід здійснюють не вперше — це стало доброю традицією. Також регулярно проводять роботу з пільговими категоріями населення. Студенти неодноразово відвідували Вільшанську й Часлівську школи-інтернати, брали участь у Міжнародному дні захисту інвалідів, регулярно публікуються в спеціальному віснику наукової думки «Соціально-політичні студії».

Підрозділ загалом здійснює системну наукову роботу, розвиває зв'язки в Україні та поза її межами, про що свідчать контакти з колегами зі Львова, Чернівців, Тернополя, Києва, Дніпропетровська, а також із Румунії, Польщі, Словаччини, Угорщини, Бельгії, Шотландії...

Не останні ФСНівці і в спорті. Вони постійно беруть участь в університетських спартакіадних змаганнях (особливу популярність мають ігрові види). Та й загалом на підрозділі не забувають про змістовне дозвілля. Скажімо, юнаки й дівчата за підтримки наставників долучаються до факультетського бограч-фесту

«Студентський смак». Природа, гарний настрій, спілкування з друзями — ось головні чинники створення свята. А цьогоріч на ньому побував почесний гість — голова Ужгородського товариства ветеранів Афганістану та інших локальних війн Василь Понзель. Він ділився досвідом, розповідав цікаві історії, давав молодому поколінню життєві настанови.

Відзначають на ФСНі також Всеукраїнський день психолога, організовуючи в рамках свята конференції, конкурси тощо.

Щороку абітурієнти подають дедалі більше заяв на підрозділ. Це й не дивно, адже професії, які тут опановують, залишаються серед найактуальніших в Україні. Звичайно, навчатися нелегко, потрібно докласти чималих зусиль, але це того варте. Адже згодом наша країна матиме нових справжніх знавців своєї справи. На думку декана Юрія Остапчука, «факультету потрібно забезпечити високу якість підготовки для того, щоб подолати конкуренцію на освітньому рівні. Тож роботи багато й поставлених завдань вистачає. Головне — рухатися до мети». І слід зазначити, що ФСН успішно крокує до неї!

Ірина ШТЕН,
студентка відділення журналістики.

Усі ми або були молодими, або ними залишаємося. Це стосується і студентів, і викладачів, і навіть... підрозділів! Добірка ж матеріалів на «Студентський файту» лише підтверджує сказане. Тільки просимо вибачення, що в теперішньому навіть спареному святковому номері газети з нагоди 70-річчя УжНУ не маємо змоги розповісти про всіх. Але на цьому наші «ювілейні» розповіді не завершуються. Ми обов'язково їх продовжимо в наступному номері!

І з угорською мовою навчання теж!

До наймолодших факультетів УжНУ належить і гуманітарно-природничий з угорською мовою навчання. Він був створений на початку осені 2008 року за міжурядовою угодою.

Спочатку керівником підрозділу призначили авторитетного науковця, заслуженого діяча науки і техніки України Петра Лизанця. 2012 року новим деканом обрали доцента Олександра Шпеніка.

Ядром структури факультету продовжують бути три кафедри: угорської філології, історії Угорщини та європейської інтеграції й фізико-математичних дисциплін. Колектив підрозділу активно співпрацює з вищими сусідніми та балканськими країнами, Центрами гунгарології (така наукова структура при кафедрі угорської філології діє з 1988 року — *авт.*) у Німеччині, Франції, Італії. До послуг студентів — сучасні аудиторії, комп'ютерні класи, дослідницька лабораторія, включне навчання, різні види практик в Угорщині.

Здобувачі фаху мають можливість регулярно користуватися новими виданнями, у чому особливо сприяє Генеральне консульство Угорської республіки в Ужгороді.

До речі, учора на гуманітарно-природничому факультеті урочисто відкрили бібліотеку імені Міклоша Берчені. На заході були присутні ректор УжНУ Володимир Смоланка, який за цей своєрідний подарунок подякував, зокрема, урядові та генеральному консульству сусідньої країни, а також декан Олександр Шпенік, консул Генерального консульства Угорщини в Ужгороді Ласло Віда. Своєю чергою, директор Наукової бібліотеки УжНУ Марія Медведь зазначила: серед фондів нової книгозбірні є вагомі зразки енциклопедичних, наукових, навчальних, художніх видань, що насамперед прислужиться студентам.

Декан О.Шпенік повідомив: ідея створення бібліотеки виникла ще півтора року тому, а за сприяння Генерального консульства Угорщини в Ужгороді досить швидко задум утілилися в життя. І майже 15 000 видань неабияк допоможуть молоді в навчанні.

Приклад гуманітарно-природничого факультету з угорською мовою навчання — наочне ілюстрування того, як за допомогою конгломератів можна вибудувати нові шляхи розвитку підрозділів і успішно рухатися в напрямку євроінтеграції.

Володимир ТАРАСЮК.

Такою є сучасна база «угорського» факультету

ІЗ ДОСВІДУ

За місяць після його народження створили університет,

або Життя на історичному факультеті очима професора Івана МАНДРИКА

Іван Олександрович МАНДРИК — завідувач кафедри нової і новітньої історії та історіографії, доктор історичних наук, вихідець із села Вишково, що на Хустщині. Як жартома кажуть його колеги: «Він народився, а рівно через місяць засідала Компартия Закарпатської України й думала, що з цим хлопчиком робити, куди подіти. Так і відкрили університет».

Ось що згадує наш ветеран праці:

— 1 вересня 1963 року... Зразу після школи я подався здобувати освіту до вишу. Склав 7 вступних іспитів — і мене зарахували. Ну а вже 5 вересня розпочався... «колгосп» на місяць. Група студентів поїхала на збір урожаю у Великі Раковці. Там краще познайомилися один з одним...

Півроку жив на квартирі, а згодом отримав кімнату в гуртожитку. Він тоді був лише один. Той, що на вулиці Митній. У 60—70-ті роки університет розвивався бурхливо. Зростала кількість студентів, викладачів, удосконалювалася матеріальна основа. Звісно, спочатку не вистачало корпусів. Невдовзі почало трохи «розвантажуватися»: будували нові об'єкти.

Існував потяг до знань. Пам'ятаю, наприклад, що тоді під час сесії, аби потрапити в бібліотеку, вистоявали чергу. Звичайно,

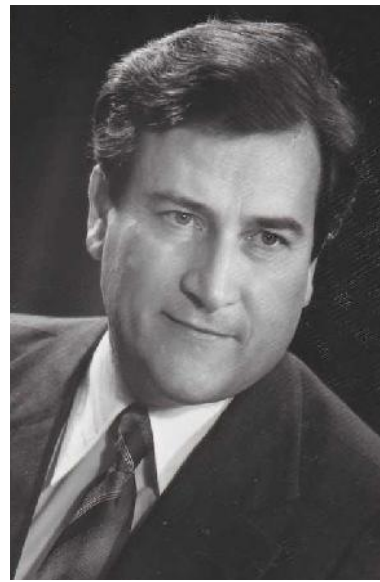

усе тече та змінюється. За тих часів мріяли про навчання. Із випускників шкіл вступала десята частина. Інші не пробували або й узагалі не хотіли здобувати вищу освіту. Ми крутилися як білочкі в колесі, проте наймовірніше хотіли вчитися. Інформацію брали переважно з книжок. Які тоді комп'ютери!?

За студентських років аж ніяк не збирався стати викладачем. Зрештою, був єдиним відмінником (між іншим, тоді були вечори відмінників), тож вступив до аспірантури. Згодом я отримав запрошення і місяць пропрацював учителем

у Нижньому Селищі. А 1970-го року почав викладати в університеті...

Альма-матер «виростала» на моїх очах. Факультет досить дружний, компактний. Педагоги тепер не гірше підготовлені, ніж тоді. Кадровий потенціал підрозділу зберегли й нині... Я вважаю, що виш повинен давати універсальні знання, формувати, так би мовити, апарат мислення. Люди чомусь думають: це дрібниці... Викладачам же було надзвичайно важко працювати. Існували високі вимоги щодо виховної роботи. Звичайно, панувала заангажованість, заплі-

Професор Іван МАНДРИК сьогодні та в 1982 році

тизованість... Не дай Боже сказати щось антирадянське. Без роздумів звільняли. Пам'ятаю, як потайки вінчався. Мене ж могли залишити безробітним, якби хто-небудь довідався. Нині більшість студентів ігнорують вибори — і нічого, а ось тоді не прийти не насмілився б ніхто... Молодь мала товариські стосунки: Новий рік зустрічали в колективі. Чимало поселилися в гуртожитках, тож були добре знайомі...

— На Вашу думку, студенти змінюються?

— Не змінюються, хоч різні, як завжди. Наприклад, за часів моєї

юності в коридорі завжди було чути, якщо відбувається матч. Футбольний чи хокейний — не важливо. Ми дивилися й уболівали всім гуртожитком. Адже мали тільки один телевизор. А нині юнаки й дівчата забезпечені тим, про що ми й мріяли не могли.

— А який ідеальний студент?

— Такого, звісно, не існує. Ось якби був, то постав би переді мною обов'язково допитливий: не просто щось завчав би, а справді «докопався» б до істини. Правда, сьогодні саме слово «освіта» дещо знецінилося. Тоді люди мали мету, вірили в найкраще, взято мріяли та були оптимістами. Вищу освіту здобувало не так багато громадян, тому їй і цінували.

...Згадую тодішнього ректора Дмитра Чепура, який у 1960 — 1970-х роках очолював університет. Альма-матер тоді особливо розвивалася, зокрема фізика, хімія. А ось тепер активніше — гуманітарні науки. До прикладу, із «соціальних» факультетів існував лише історичний. А нині вистачає. Готуємо і юристів, і психологів, і журналістів, і багатьох інших... Узагалі наша область — великий острів в освітній сфері. Нас оточують 4 сусідні країни. Але ми все ж таки готуємо закарпатців для рідного краю...

Що для мене університет? Важко сказати чи написати. Так само, як, приміром, відповісти на запитання: «Чому ти любиш батьків?» або: «Чому любиш Україну?» Це почуття. Ти любиш — і все. Кохання на перо не дається. У будь-якому разі мені приємно згадувати хвилини радості та щастя, хороших учителів, друзів. Зрештою, молодість, еволюційні зміни... Хай процвітає виш і надалі. Тоді матимемо нові приємні спогади!

Записала Ярослава БЕНЦА,
студентка відділення журналістики.

ПОХОДИ

16 хлопців та дівчат із різних факультетів 16 вересня пройшли 24 км та підкорили найвищу гору України.

Піднявшись під керівництвом інструктора Ореста Когута на вершину, студенти виконали Гімн України та заклали капсулу часу. Описля — колективне фото й обмін яскравими емоціями. Із молоддю йшли також викладачі: в. о. декана математичного факультету Михайло Повідайчик та його заступник із виховної роботи Павло Мулеса. Частину вартості поїздки студенти оплатили самі, а секретар Ужгородської міськради Богдан Андрійв допоміг з автобусами.

Організував ювілейний похід профком студентів УжНУ. Як розповів очільник Ростислав Голованський, діяти планували ще з минулого року, а «здум почали втілювати за два тижні, адже все залежало від погоди. Цього разу сходження на карпатську вершину присвятили 70-літтю УжНУ. Нагорі ми залишили капсулу часу, усередині якої — побажання для наступних підкорювачів і список осіб, котрі брали участь у заході. Особисто я піднімався на Говерлу вдруге».

До Ужгорода щасливі підкорювачі повернулися о 4-й ранку. Ще й на заняття встигли!

За інформацією Ужгородського прес-клубу.

Вони сьогодні активні й сповнені мрій. І хай найвища вершина Карпат надихає підкорювати життєві вершини!

СПОГАДИ

Іван САБАДОШ: «Як у 1961 році вступив на філологічний факультет, так звідси вже нікуди й не йшов»

Філологічний факультет — один із найстаріших в УжНУ — уже майже 70 років готує фахівців гуманітарного спрямування. Із-поміж випускників — такі широковідомі особистості, як члени-кореспонденти НАН України В.Німчук і О.Мишанич, лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка І.Чендей, П.Скунць, Д.Кремь, П.Мідянка та чимало інших представників вітчизняної інтелігенції. Кафедру української мови як окремих підрозділ філфаку відкрили в 1947 році (другою після кафедри українського та російського мовознавства). Першим завідувачем був І.Чередниченко (1947 — 1950). Сьогодні ж підрозділом керує, починаючи із січня 2006 р., професор І.САБАДОШ (завідував кафедрою також протягом 1986 — 1992 рр.). Досвідчений мовознавець спеціально для нашого видання поділився спогадами про навчання, засоби «бюджетного» проживання в гуртожитку та загалом поглядами на життя.

— Іване Васильовичу, яким був Ваш шлях до вищої школи?

— Я родом із села Сокириця, що на Хустщині. На малій батьківщині закінчив семирічку. Після цього пішов здобувати знання в сусіднє село — Стеблівку, адже в моєму не було старших класів. Коли завершив навчання в школі, отримав медаль, подав документи на філфак до нашого університету. Взагалі вчителі готували мене до вступу на фізико-математичний підрозділ — досить легко давалися математичні дисципліни. Особливо любив геометрію. Через деякий час після здобуття середньої освіти побачився з колишніми однокласниками та педагогами на зустрічі випускників. Наставники були впевнені, що вчорашній учень, котрий подавав надії в галузі математичної науки, здобував фах на відповідному факультеті. Коли ж один із педагогів, котрий готував мене до вступу, дізнався, що все зовсім не так, як він передбачав, сказав: більше й руки не подасть. Нині я його розумію, адже для наставника найважливіше — бачити результат своєї праці, радіти успіхам учнів, які продовжують справу. Правда, через кілька років, коли вчитель дізнався, що я навчаюся в аспірантурі, простив мою провину, бо все зрозумів.

— Чому Ви так різко змінили плани щодо майбутньої професії?

— Якщо відверто, зараз і не згадаю. Добре пам'ятаю лише те, що в Стеблівці був дуже хороший учитель-філолог, котрий зумів прищепити мені любов до слова. Я часто щось пописував, публікувався в пресі. Утім знання математики допомагають і сьогодні. Вони розвинули в мені системне мислення. Саме мова з усіх гуманітарних дисциплін найбільше піддається формалізації, про що свідчать новітні галузі — структурна й математична лінгвістика. Хтось із філософів сказав: «Граматика й математика дисциплінують мозок». Я повністю погоджуюся з цим твердженням.

— Як відбувалося зарахування на філологічний факультет?

— Коли я вступав у 1961-му році, існував такий ценз: насамперед до ВНЗ приймали так званих

стажистів, тобто тих, хто після середньої школи пропрацював у виробничій сфері не менше двох років. Їх зараховували майже автоматично, потрібно було лише скласти вступні іспити бодай на трійку. Брало до уваги стаж на виробничій або військової службі. Могло скластися й так, що відміннику не вистачило місць, бо надавали перевагу людям із досвідом практичної роботи. Із середньої школи приймали 5 відсотків абітурієнтів. Зі мною, пригадую, вступило більше. Очевидно, того року було менше стажистів.

— Що пам'ятаєте з періоду навчання у виші?

— Приїхав до Ужгорода сам. Згадую, що навіть не знав, де знаходиться приймальна комісія. На щастя, зустрів земляка, який і провів до «потрібного» місця. Як у 1961 році вступив на філологічний факультет, так звідси вже нікуди й не йшов. Філологи вчилися там, де нині знаходиться фізичний підрозділ. Я жив у гуртожитку. Із третього курсу призвали на строкову службу до армії. Перший рік був у Шепетівці, а наступні два — у Потсдамі (Німеччина). Через 3 роки знову повернувся до навчання. Загалом ми, студенти, були бадьорими, життєрадісними та спраглими до знань. Чи не кожної сесії виходило 6-7 відмінників лише з нашої групи.

Були, звичайно, й ті, котрі вчилися незадовільно, але такі є завжди. Двієчники — явище, що вкрай важко викоринити, яку б профілактичну роботу не проводили! Коли я працював заступником декана, деканом, думав: відрахую всіх, хто не склав учасно сесію. Тоді мені здавалося, що в такий спосіб на факультеті настане порядок. Проте згодом, на мій подив, у тих же групах «народилися» нові двієчники. Утім слід сказати: за моїх студентських років молодь набагато краще вчилася. У значній кількості в університеті здобували фах медалісти, та й «золоту» чи «срібну» відзнаку було важче «заробити», ніж сьогодні, і в цілому контингент був більше підготовлений до занять у виші. Старші люди схильні ідеалізувати минуле, але

Іван САБАДОШ третьокурсником у 1963-му році та в наші дні

намагаюся судити максимально об'єктивно.

— Із чим, на Вашу думку, пов'язане погіршення стану освіти?

— Мабуть, із загальним занепадом її важливості. Держава не приділяє цьому достатньої уваги. Студент фактично не має суттєвої мотивації для навчання. Раніше на кожного випускника чекало робоче місце. На зарплату можна було навіть непогано жити. Нині ж працевлаштуватися в рази важче. Студенти не знають, що буде після закінчення ВНЗ, адже не бачать стабільності в усіх суспільних сферах. До того ж свою роль відіграє й не надто учивий відбір до університету. Учитель ще потрібно вміти. Слід орієнтуватися, як підготувати ту чи іншу навчальну дисципліну, як себе організувати, систематизувати набуті знання. Мене не влаштовує модульна система в тому плані, що підсумкова оцінка є не зовсім об'єктивною, оскільки в юнаків та дівчат найчастіше в кінці семестру немає цілісного уявлення про предмет. За відсутності глибоких знань хитрий студент може без особливих зусиль «втягнути» на стипендію. Система, безперечно, має й переваги: молодь завжди знаходиться в тонусі, працює над собою. Тоді як за часів мого навчання нерідко спрацьовував принцип: «Від сесії до сесії живуть студенти весело».

— Як раніше традиції існували на філфаку?

— Проводили більше культурно-виховних заходів, ніж сьогодні. Студенти були активнішими, брали на себе ініціативу. Часто влаштовували різні зустрічі з письменниками, артистами, журналістами тощо. На початку навчального року, згадую, завжди виїжджали працювати в колгосп. Фактично пропадав місяць навчання, який потім доводилося наздоганяти, зате мали й «плюси»: за цей час юнаки й дівчата згуртувалися, ставали дружнішими.

— Чим навчання у філології було особливим порівняно із сьогоденням?

— Тоді, звичайно ж, не існувало таких можливостей, як нині. Ми користувалися тільки кількома підручниками, наприклад, зі вступу до мовознавства, та й то російською мовою. Обставини змушували йти до читальної зали, що знаходилася на вулиці Капітульній. Пам'ятаю як зараз: кілька сотень осіб займали чергу до бібліотеки, а на один підручник розраховувало шестеро—семеро студентів. Отже, отримували його ті, хто прийшов раніше. Фактично не мали з чого вчитися, тому дуже цінували слово викладача. Це важко зрозуміти сучасному студенту.

— Які наставники запали Вам у пам'ять?

— Знаєте, вони були всі різні. Не хочу звертатися до персоналії, тому охарактеризую в загальному. Один читав свій предмет артистично, чим і захоплював увагу студентів. Навіть з інших факультетів приходили послухати цього лектора. Але як стало зрозуміло пізніше, на таких заняттях говорилося мало потрібного. Деякі наставники викладали матеріал більш сухо й консервативно, зате конспекти дорівнювали вазі золота — без проблем готували до аспірантури.

— Що пам'ятаєте про життя в гуртожитку?

— За часів мого навчання майже всі приїжджі студенти жили в ньому. Мало хто винаймав квартири. У гуртожитку на Православній набережній мешкало 16 осіб в одній кімнаті. Було, що шафами перегорджували приміщення. Коли повернувся з армії, студентів філологічного факультету переселили в нові типові сучасні гуртожитки на вулиці Митній та набережній Ужа. Там ми вже мешкали по четверо в кімнаті, то по двох. Стипендія, пам'ятаю, становила 22 карбованці на першому курсі, 24 — на другому... Один день, ошадно розподіляючи кошти, можна

було прожити за один карбованець. У наших ідальнях хліб, наприклад, давали безкоштовно. Серед молоді мали популярність консерви «Кілька в томаті», адже були найдоступнішими для нашого скромного бюджету й коштували 40 копійок. Історики, з якими я жив, розповідали, що складалися грошима, і хтось найбільш управний у кулінарії готував їжу на всю кімнату. Так вигідніше. Звичайно, доводилося нелегко, але виходили зі скрутних ситуацій, училися самостійності й придумували різні способи, щоб задовольнити мінімальні потреби. Молода людина сприймає світ зовсім інакше ніж старша. Набагато оптимістичніше, легше...

— За яких обставин почали працювати викладачем?

— Це трапилося не відразу. Я закінчив денну аспірантуру 1972-го. Тоді п'ять років був директором Наукової бібліотеки УжНУ, бо бракувало місця на кафедрі. Лише потім викладав як штатний працівник, а перед тим кілька років трудився «погодинником». Щоб перейти на посаду доцента, «заробляв» її заступником декана.

— Як оцінюєте філологічний факультет на загальноукраїнському рівні?

— У ретроспективному плані наш підрозділ завжди відзначався позитивно, зокрема кафедра української мови. Думаю, вона й до сьогодні є добре укомплектованою висококваліфікованими кадрами. Траплялися періоди, коли в нас працювали 4—5 докторів наук одночасно. Такого в Україні практично більше не було та й нині немає. Тепер майже всі штатні викладачі мають наукові ступені, тому, уважаю, наш лінгвістичний підрозділ уходить до першої трійки в Україні. Десятиліттями ми мали вчену раду із захисту докторських дисертацій. Вона проіснувала понад 30 років, до 2009-го. Роками докторські спеціалісти з українського мовознавства, крім Ужгорода, діяли ще тільки в Києві та Дніпропетровську.

— Які філософські погляди Вам притаманні стосовно освіти, саморозвитку?

— Людина може досягти всього, якщо зростатиме професійно й духовно. Колишній ректор Ужгородського університету Дмитро Чепур любив повторювати молодим викладачам, науковцям: «Не ганяйтеся за зарплатами, працюйте, а зарплати самі придуть до вас». Гроші — не саме життя, це засіб для існування. Я б не хотів бути мільярдером, бо, як кажуть у народі, великі гроші — жура. Потрібно багатіти своєю працею. Тоді людина не деградує, а навпаки, зростає в різних аспектах. Усе досягнуте власною працею приносить велике задоволення й дуже цінується.

Розмовляла Олесь МАТІЙ,
«Погляд».

СПАРТАКІАДИ

Із цього все починалося...

Відомо, що спорт — невід'ємна частина навчального процесу студентів. У 1948 році була створена кафедра фізичного виховання, яка є однією з найстаріших в УжНУ.

Про те, як зароджувалися спартакіади, розповів професор, заслужений працівник фізичної культури і спорту України Степан Михайлович: «Під керівництвом тодішнього завідувача кафедри Івана Собенка в 1948 році почали проводити перші спортивні змагання. Тоді в спартакіадах брало участь небагато студентів, адже діяли тільки шість факультетів. Ми намагалися залучити молодих людей, розширювати програму. І вже в 1962 році провели масовий крос у нинішньому Боздоському парку. За перше місце нагороджували грамотою й місячною стипендією, за друге — путівкою в студентський профілакторій, за третє — подарунком від кафедри.

Степан МИХАЙЛОВИЧ: «Розпочинали з 1948-го року»

Головним завданням масового заходу було прищепити студентам любов до спорту. Здається, нам удалося: уже 63 роки поспіль у нашому університеті «живе» спартакіада з 12 видів спорту. 1963 року ми з ректором Дмитром Чепуром розробили проект «Скалка», який став

найкращим оздоровчо-спортивним табором для студентів у СРСР.

Насправді горджуся тим, що на останні десяти кросах майстрів піднімали олімпійці, майстри спорту міжнародного класу Анна-Марія Чундак, Йосип Пеняк, Станіслав Кравчук, які є

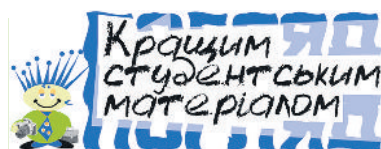
УСІ ЗАВІДУВАЧІ КАФЕДРИ ФІЗВИХОВАННЯ УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ:

Іван СОБЕНКО (1948 — 1958);
Степан МИХАЙЛОВИЧ (1958 — 2010);
Фелікс ФІЛАК (2010 — 2011);
Степан МИХАЙЛОВИЧ (2011 — 2013);
Іван МАРІОНДА (2013 — до нині).

випускниками нашої кафедри. Найбільше мене радує те, що протягом існування університету всі ректори підтримували традиції проведення спартакіад».

З усмішкою Степан Олександрович зазначає: наш молодий університет має високі шанси для успіху в спорті на міжнародному рівні, чого нам, молоді, бажає!

Ірина ГЛАДУН,
студентка відділення журналістики.

«Погляду» в № 8 (177) визнано:

«Міражі незалежності...»
Мирослави ГАРАЗДІЙ,
студентки 3 курсу
відділення журналістики.
Вітаємо авторку!

Веселі вислови про навчання

Я довго вчився й тому затримався в розвитку.

Стипендія необхідна, але недостатня. ***

Жоден класик не склав би іспиту за власними творами. ***

Приходьте на іспити зі «свіжою» головою: багато в чому доведеться розбиратися вперше. ***

Від знань іще ніхто не вмирав, але ризикувати не варто! ***

Кожен живе у світі своїх розумових можливостей. ***

Ви повинні вміти правильно формулювати свою думку незалежно від її наявності! ***

Важко в навчанні, солодко в розвазі... ***

Пам'ятайте: усе сказане вами на іспиті може бути використано проти вас!

Джерело:
<http://pro-status.com.ua>

ОГОЛОШЕННЯ

Загублений студентський квиток, виданий другокурсниці факультету іноземної філології ТОМІЦЬ Жанні Павлівні, уважати НЕДІЙСНИМ.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues>

А з кращими матеріалами номера ознайомлюється на сторінці «Погляду» в соціальній мережі Facebook <https://www.facebook.com/uzhnu.poglyad>

ФЗЛ

Як навчитися правильно харчуватися? Яким чином тримати тіло в тонусі? У якому з видів спорту спробувати себе? На всі вищепераховані запитання можна знайти відповідь на факультеті здоров'я людини УжНУ, де викладацький склад та студенти про здоровий спосіб життя знають усе й навіть більше!

До 5 березня 2013 р. один із наймолодших підрозділів функціонував під назвою факультет фізичного виховання та спорту, історія якого бере свій початок із 2001-го. У тому ж році, 17 січня, факультет заснували на базі спеціальності «Фізична реабілітація». Однак питання про відкриття повноцінного підрозділу порушували й раніше — у 1972 й 1983 рр. Проте через відсутність розвиненої матеріально-технічної бази та необхідної кількості викладачів зі вченими званнями й науковими ступенями ідею так і не реалізували. 1996 рік став доленосним, адже саме тоді згоду на створення факультету дали колишній міністр вищої та середньої освіти України М.Згуровський і ректор УжДУ В.Сливка.

Вагому роль у заснуванні нового підрозділу відіграв його майбутній декан Степан Михайлович, тодішній завідувач кафедри фізичного виховання, який займався збором необхідних документів. Нині тут здійснюють підготовку фахівців за напрямом «Здоров'я

людини», тому його під крилом теперішнього керівника Олени Дуло було перейменовано саме на факультет здоров'я людини. Сьогодні діють три кафедри: теорії й методики фізичного виховання, фізичної реабілітації та основ здоров'я. До послуг студентів — висококваліфікований професорсько-викладацький склад, а також 2 мультимедійні лекційні приміщення, читальний зал, лабораторії, комп'ютерні класи. У розпорядженні здобувачів фаху — ігровий спортивний та гімнастичний зали, басейн, сучасний масажний кабінет, кабінет функціональної діагностики. Тобто студії мають змогу покращувати не тільки спортивні навички, а й удосконалювати знання про здоровий спосіб життя.

Що цікаво, цьогоріч ФЗЛ єдиний в УжНУ заповнив ліцензійний обсяг місць на вступ. Юнаків і дівчат приваблює широка матеріально-технічна база, можливість підвищувати спортивну майстерність із різних видів спорту та значні перспективи працевлаштування. До прикладу, після закінчення навчання випускники мають змогу працювати фахівцями з фізичної реабілітації, масажистами, фітнес-тренерами, фахівцями з організації довілля, інструкторами з аеробіки, тренерами-викладачами з видів спорту, вчителями фізичного виховання та здоров'я людини, спеціалістами державних або громадських органів управлін-

ня фізичною культурою тощо. О.Дуло запевняє: «Здоровим бути модно, адже знання про правильний спосіб життя стануть у пригоді кожному». Ідейний стрижень ФЗЛУ полягає саме в тому, що здоров'я є необхідною частиною запоруки успіху молоді, яка тут навчається.

Захоплює і розмаїття студентського життя! Щороку організатори проводять змагання з міні-футболу, волейболу, легкої атлетики, настільного тенісу та інших видів спорту, олімпіади з масажу. Є День першокурсника, уболівають і за свою команду на святі «Кубок декана». Також спортсмени посідали призові місця в загальноуніверситетській спартакіаді та вкотре ставали переможцями «Студентської осені». Окремо відбуваються змагання й серед викладачів та співробітників університету. Із 3 квітня 2015 року на базі кафедри основ здоров'я діє «Школа здоров'я». Вона має на меті виховувати в різних верствах населення відповідне ставлення до особистого здоров'я. Під керівництвом доцента К.Мелеги очікують корисні лекції стосовно формування режиму дня, подолання стресів, здорового харчування та фізичного навантаження. Пишучи про факультет здоров'я людини, неможливо не згадати про видатних спортсменів, які тут навчалися та навчаються. А їх багатьох! ФЗЛ пишається учасниками зимових Олімпійських ігор, переможцями й призерами етапів Кубка світу й інших престижних міжнародних змагань.

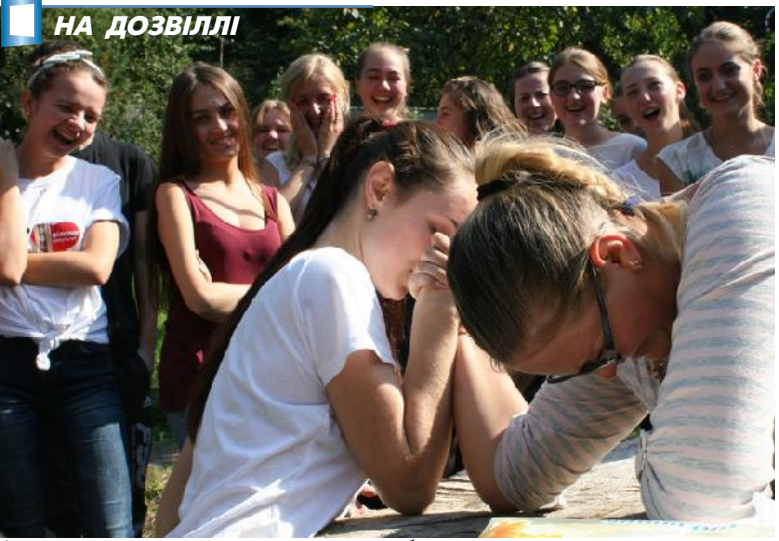

Серед таких атлетів — майстри спорту міжнародного класу, перша в історії вітчизняного сноубордингу чемпіонка планети (із-поміж юніорок) А.Чундак, сноубордист Йосип Пеняк, акробатичні фрістайлісти С.Кравчук та Е.Аблаєв, гірськолижник М.Скрябін, пауерліфтерки Габрієла Знік та Єлизавета Бан; майстри спорту з фехтування Ю.Герей та Н.Калініна, із художньої гімнастики М.Семенюк та О.Дьолог, із гирьового спорту Василь Потокій...

Факультет здоров'я людини спільно з відділом міжнародних зв'язків УжНУ тримає «в тонусі» партнерські зв'язки із закордонними вишами, а викладачі регулярно долучаються до наукових конференцій і міжнародних симпозиумів. ФЗЛ — одна велика спортивна сім'я, котра ніколи не зачинає дверей перед гостями, а навпаки, запрошує всіх, хто хоче вдосконалювати себе, зміцнювати власне здоров'я.

Анжела МАКОГІН,
студентка відділення журналістики.

НА ДОЗВІЛЛІ

Армреслінг серед дівчат викликав особливі емоції

23-го вересня відбувся черговий медіафестиваль «Інформаційна миска». Уже впр'яте відділення журналістики їде на пікнік усією «родиною». Цьогоріч свято організували на базі відпочинку УжНУ «Скалка».

завдання. Хтось знімав сюжет, хтось записував інтерв'ю для радіовипуску, інші фотографували та брали коментарі для газетних публікацій. Також відбулася спартакіада з жіночого армреслінгу, стрибків із місця та влучання в ціль. Родзинкою фестивалю традиційно є приготування смачного бобрачу. Нині його найкраще зварили студенти четвертого курсу, котрі й посіли перше місце в цьому конкурсі.

Як журналісти «Інформаційну миску» святкували...

Приємно, що не пасли задніх і першокурсники. Вони практично перемагали в усіх конкурсах. Усі ближче познайомилися з новачками, які на представленні запам'яталися організованістю та креативністю й навіть вийшли в одязі «мілітарі». Спудей спеціальності «Реклама і зв'язки з громадськістю» перелякали всіх, зімітувавши втрату свідомості. Опісля наголосили, що їхнє завдання — у будь-який спосіб привернути увагу. Увечері весь колектив зміг потанцювати та розслабитися на дискотеці під відкритим небом. А загалом враження в учасників «Інфомиски» були припіднесені.

Марія ШЕЛІЛЬО, студентка І курсу: «День виявився неймовірним! На святі ми змогли ближче познайомитися з викладачами, які бувають не тільки серйозними, а й дуже веселими. Поспілкувалися зі старшокурсниками та отримали

хороші поради. Такі заходи неймовірно згуртовують. Ми відчули себе частинкою великої журналістської «сім'ї».

Валерія ЛАДАНІ, третьокурсниця: «Рівень підготовки до нашого журналістського фестивалю цього року був дуже високим. Відчувала себе на справжньому святі: конкурси, розваги, дружнє спілкування... Особливо сподобалося ввечері, коли всі курси разом із викладачами танцювали під відкритим небом».

Євген ОБОРЕВИЧ, ведучий свята: «Давно вже співпрацюю з філологічним факультетом. Люблю проводити у вас свята, адже тут завжди панує дружба, навіть родинна атмосфера. Ваші викладачі й студенти надають великий заряд позитиву. Сама ж ідея «Інформаційної миски» — цікава й незвична».

Марія ЗЕЛІНСЬКА,
«Погляд».

«Погляд» щиро вітає бібліотечних працівників та педагогів із професійними святами!
Добра, миру, щастя, гараздів Вам у житті!

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету.

Замовлення № 897.
Ціна — безкоштовно.
Виходить щомісяця.
Номер підписано до друку: 28.09.15.

Засновник і видавець — Ужгородський національний університет.
88003 м. Ужгород, вул. Підгірна, 46.

Номер надруковано у видавництві «А-прінт», 46010 м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. тел.: (352) 52-27-37, 0673501794.
Наклад 1000 примірників.
Формат А 3, 2 ум. друк. арк.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород, вул. Університетська, 14.
Поштова скринька: poglyad@uzhnu.edu.ua
Тел.: 0934314562.

Регістраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008.

Головний редактор В.Ю.ТАРАСЮК.

Верстка: О.В.МАТІЙ.
Набір: М.М.ЗЕЛІНСЬКА.
Коректура: М.Б.ГАРАЗДІЙ.